

**ŠIAULIŲ MIESTO SAVIVALDYBĖS
KONTROLĖS IR AUDITO TARNYBA**

**ŠIAULIŲ MIESTO SAVIVALDYBĖS BIUDŽETO LĖŠŲ, SKIRTŲ ORGANIZUOTI IR
VYKDYTI KELEIVIŲ VEŽIMĄ VIETINIO (MIESTO) REGULIARAUS SUSISIEKIMO
MARŠRUTAIS, PANAUDOJIMO ATITIKTIES TEISĖS AKTŲ IR (AR) KITIEMS
REIKALAVIMAMS AUDITO ATASKAITA**

2022 m. gegužės 12 d. Nr.
Šiauliai

TURINYS

PAGRINDINIAI FAKTAI	3
IŽANGA	4
AUDITO REZULTATAI	5
1. Keleivių vežimas organizuojamas sudarius 4 sutartis	5
2. Vežėjui privaloma kompensuoti išlaidas (negautas pajamas) dėl lengvatų taikymo	8
2.1. Išlaidų (negautų pajamų), susijusių su lengvatų taikymu kompensuojamos teisės aktais nustatyta tvarka.....	8
2.2. Vežėjo negautų pajamų dydžiui įtakos turi ir Tarybos nustatytos papildomos lengvatos	9
3. Viešųjų paslaugų teikimo sutarties (5 maršrutams) vykdymas	11
3.1. Sutartyje numatyta fiksuoto įkainio su peržiūra kainodara atitinka kainodaros taisykles.....	11
3.2. Sutartyje numatyta indeksavimo tvarka ne visiškai aiški	12
3.3. Neužtikrinta Vežėjo įsipareigojimo dėl darbuotojų darbo užmokesčio dydžio medianos kontrolė...14	
3.4. Vežėjo transporto priemonėse 2021 metais neatnaujinta prekyba vienkartiniais kelionės bilietais.15	
4. Operatoriaus sąnaudų kompensavimas	16
4.1. Operatoriaus veiklos 1 km ridos įkainio nustatymas bei sąnaudų kompensavimas pagrįstas Vežėjo skaičiavimais	16
4.2. Operatoriaus veiklos sąnaudų kompensavimo tvarkos apraše indeksavimo tvarka nenurodyta	17
5. Keleivinio kelių vietiniais (miesto) susisiekimo maršrutais viešųjų paslaugų teikimas ir nuostolių kompensavimas	18
5.1. Vežėjo patvirtinta apskaitos politika leidžia paskirstyti sąnaudas pagal veiklas.....	18
5.2. Bazinė 1 km savikaina indeksuota pagal tvarkos aprašo reikalavimus	19
5.3. Vežėjo patirtų nuostolių kompensavimas vykdomas tinkamai, tačiau visi nuostoliai nepadengiami21	
5.4. Savivaldybė 2021 metams peržiūrėjo keleivių vežimo reguliariais reisais vietinio susisiekimo maršrutais konkrečius tarifų dydžius	25
6. Sutarčių dėl keleivių vežimo paslaugų vykdoma kontrolė	25
7. UAB „Busturas“ ėmėsi priemonių mažinti patiriamus kaštus, didinti pajamas ir gerinti teikiamų paslaugų kokybę	27
REKOMENDACIJŲ ĮGYVENDINIMO PLANAS	29
1 priedas. Audito apimtis ir metodai	31
2 priedas. Asmenų, kuriems pagal Lietuvos Respublikos transporto lengvatų įstatymą teikiamos važiavimo vietinio (miesto) keleiviniu transportu lengvatos, kategorijos bei lengvatų rūšys	34
3 priedas Keleivių vežimo reguliariaisiais vietinio susisiekimo autobusų maršrutais Šiaulių mieste kainų (eurais su PVM)	36
4 priedas. Nuostolių kompensacijos (be operatoriaus) 2021 metais apskaičiavimo sudedamųjų dalių reikšmės	37

PAGRINDINIAI FAKTAI

Savivaldybėje keleivių vežimas organizuotas, sudarius 4 sutartis
2021 metais panaudota
4 664,1 tūkst. Eur Savivaldybės ir valstybės biudžeto lėšų, iš jų:

Dalį
(36,0
tūkst.
Eur)
vežėjo
nuostolių
dengė
Šiaulių
rajono
savivaldybė

1 397,9 tūkst. Eur – keleivių vežimui taikant Vyriausybės ir Tarybos nustatytas lengvatas;	564,0 tūkst. Eur – viešųjų paslaugų teikimui 5 maršrutais;	136,6 tūkst. Eur – Operatoriaus sąnaudų kompensavimui;	2 565,6 tūkst. Eur, iš kurių 76 tūkst. Eur 2020 metų skola – Vežėjo nuostolių kompensavimui;		
Tarybos nustatytos lengvatos sudaro 37,6 proc.	nustatyto s ne visiškai aiškios indeksavimo sąlygos.	nustatyti sutartinių įsipareigojimų vykdymo trūkumai:	Įkainio nustatymas pagrįstas Vežėjo kaštų skaičiavimais 1 km ridai;	Vežėjas sąnaudas apskaito pagal atskiras veiklas, išskirdamas miesto pervežimus;	bazinė savikain a indeksuota tinkamai ;
nevykdyta prekyba autobusuose vienkartiniais bilietais.	neužtikrintas vidaus kontrolės vykdymas dėl darbo užmokesčio medianos.	numatyta indeksavimo galimybė, tačiau tvarka nenustatyta .	pajamos iš keleivių sumažėjo 1 411,2 tūkst. Eur, palyginus su 2019 m.	faktinė savikain a 127,8 tūkst. Eur didesnė už kompensavimui naudotą bazinę.	

IŽANGA

Visuomeninis transportas – svarbi kiekvieno šiuolaikinio miesto sudedamoji dalis, užtikrinanti gyventojų mobilumą, įgalinanti mažinti eismo spūstis ir oro užterštumą. Šiuolaikinė susisiekimo sistemos politika turi remtis ilgalaikiu požiūriu ir ypatingu dėmesiu globaliems iššūkiams – klimato kaitos problemoms, energijos vartojimo efektyvumo didinimui, judumo paklausos valdymui ir naujų, darnių judumo įpročių formavimui. Vietos savivaldos įstatymas¹ ir Transporto veiklos pagrindų įstatymas² įpareigoja savivaldybę užtikrinti, kad viešosiomis paslaugomis galėtų naudotis visi savivaldybės gyventojai ir kad šios paslaugos būtų teikiamos nuolat. Savivaldybių tarybos nustato kainas ir tarifus³ už keleivių vežimą vietiniais maršrutais, o taip pat pačios formuoja vietinio susisiekimo maršrutų tinklą, atsižvelgdamos į gyvenamosios vietovės dydį, gyventojų tankumą ir kitus kriterijus, tačiau jos negali turėti įtakos tokiems nuo savivaldybių veiklos nepriklausantiems faktoriams, kaip kuro kainos, minimalaus darbo užmokesčio dydis ir kt. Didele dalimi keleivių vežimas vietiniais maršrutais yra viešoji socialinė paslauga, kuriai reikalingas ir adekvatus viešasis finansavimas.

Lietuvos viešojo transporto sektoriaus veikla pirmiausia priklauso nuo Europos sąjungos transporto politikos. Europos sąjunga vykdo vieningą transporto politiką, kuri nacionalinės teisės pagalba arba tiesiogiai yra perkeliama į ES valstybes nares ir jų transporto politikos formavimą. 2007 m. spalio 23 d. Europos Parlamentas ir Taryba priėmė reglamentą (EB) Nr. 1370/2007 dėl keleivinio geležinkelių ir kelių transporto viešųjų paslaugų ir panaikinantį Tarybos reglamentus (EEB) Nr. 1191/69 ir (EEB) Nr. 1107/70 (toliau – Reglamentas (EB) Nr. 1370/2007), kurio tikslas – nustatyti, kaip kompetentingos institucijos, laikydamosi Bendrijos teisės nuostatų, gali veikti viešojo keleivinio transporto srityje, siekdamos užtikrinti bendrus ekonominius interesus tenkinančių paslaugų teikimą, kad tų paslaugų būtų daugiau, jos būtų saugesnės, kokybiškesnės ir pigesnės nei jas teikiant įprastinėmis rinkos sąlygomis.

Atitikties audito tikslas ir apimtis

Audito atlikimo pagrindas – Šiaulių miesto savivaldybės kontrolieriaus 2021 m. rugsėjo 28 d. pavedimas Nr. PA-15.

Audito tikslas – įvertinti Šiaulių miesto savivaldybės biudžeto lėšų, skirtų organizuoti ir vykdyti keleivių vežimą vietinio (miesto) reguliaraus susisiekimo maršrutais, panaudojimo atitiktį teisės aktų ir (ar) kitiems reikalavimams.

Audito subjektas – Šiaulių miesto savivaldybės administracija, Šiaulių miesto savivaldybės valdoma įmonė uždaroji akcinė bendrovė „Busturas“ (toliau – UAB „Busturas“).

Pagrindiniai audito klausimai:

1. ar keleivių vežimas vietinio (miesto) reguliaraus susisiekimo maršrutais vykdomas pagal teisės aktų reikalavimus;
2. ar tinkamai vykdomi sutartiniai įsipareigojimai dėl keleivių vežimo vietinio (miesto) reguliaraus susisiekimo maršrutais;
3. ar nustatytos ir vykdomos kontrolės procedūros mokamo atlygio už keleivių vežimo vietinio (miesto) reguliaraus susisiekimo maršrutais pagrįstumui nustatyti.

Vertintas laikotarpis – 2021 metai. Atliekdami pokyčių analizę naudojome ir ankstesnių metų duomenis.

¹ Vietos savivaldos įstatymas, 1994 m. liepos 7 d. Nr. I-533 (2008 m. rugsėjo 15 d. įstatymo Nr. X-1722 redakcija su vėlesniais pakeitimais), 8 str. 5 d.

² Transporto veiklos pagrindų įstatymo pakeitimo įstatymas, 2002 m. vasario 28 d. Nr. IX-747 (su vėlesniais pakeitimais), 13 str. 1 d.

³ *Ten pat*, 1, 16 str. 2 d. 37 p.

Audito apribojimai: nevertinome UAB „Busturas“ finansinių ataskaitų teisingumo.

Auditą atliko Savivaldybės kontrolės ir audito tarnybos patarėjos Daiva Šimkienė ir Danguolė Pupinienė.

Auditas atliktas pagal tarptautinių aukščiausiųjų audito institucijų standartų ir kitų teisės aktų nuostatas.

Audito atlikimo metu daryta prielaida, kad visi auditui pateikti duomenys yra teisingi, išsamūs ir galutiniai, o jų kopijos atitinka originalus. Ataskaitoje pateikiame tik audito metu nustatytus dalykus. Finansinių ataskaitų ir kitų ataskaitų duomenys buvo vertinti tiek, kiek buvo susiję su audito tikslu, tačiau neatliktos procedūros ataskaitų tikrinimui ir teisingumui įvertinti, nes tai nėra šio audito tikslas. Siekiant gauti pakankamus, tinkamus ir patikimus įrodymus, taikėme dokumentų peržiūros, pokalbių, palyginamosios analizės audito procedūras. Audito metu nustatyti dalykai gali turėti įtakos, rengiant Savivaldybės 2021 metų konsoliduotųjų ataskaitų rinkinio audito ataskaitą ir išvadą. Audito apimtis ir taikyti metodai išsamiau aprašyti 1 priede „Audito apimtis ir metodai“.

AUDITO REZULTATAI

1. Keleivių vežimas organizuojamas sudarius 4 sutartis

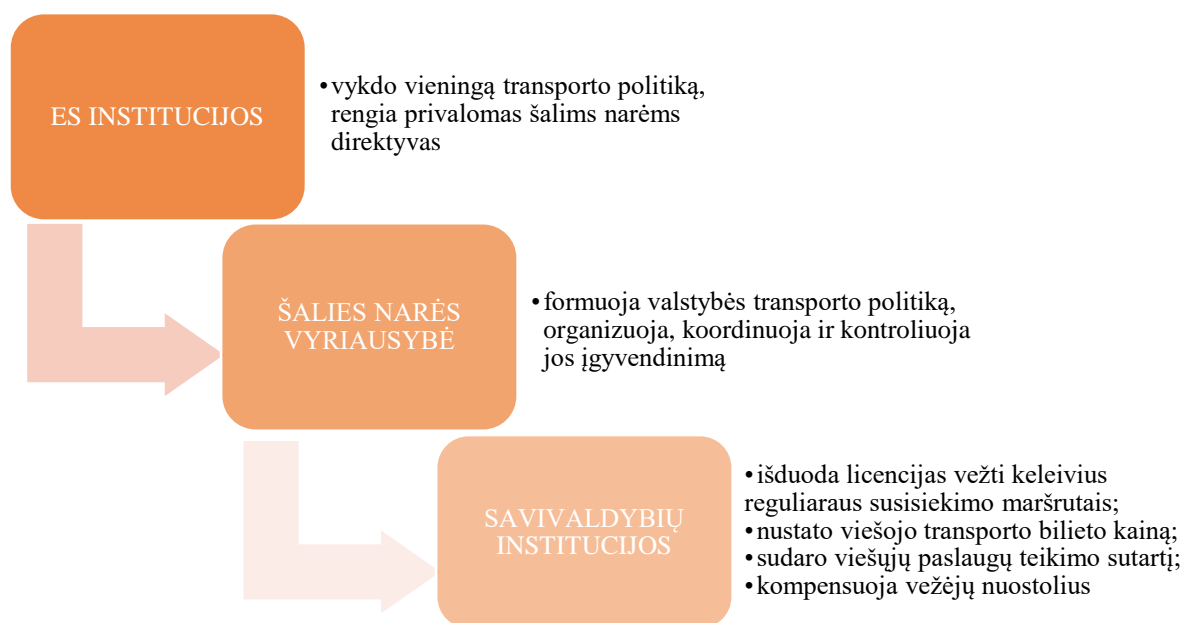
Kelių transporto kodeksas (toliau – Transporto kodeksas)⁴ įpareigoja Savivaldybių institucijas užtikrinti bendrus interesus tenkinančių keleivinio kelių transporto viešųjų paslaugų teikimą, kurio, atsižvelgdami į savo komercinius interesus, vežėjai neprisiimtų arba neprisiimtų tokiu mastu ar tokiomis pačiomis sąlygomis negaudami atlygio, vadovaudamasi Reglamentu (EB) Nr. 1370/2007. Vietos savivaldos įstatyme⁵ nustatyta viena iš savivaldybės savarankiškųjų funkcijų – keleivių vežimo vietiniais maršrutais organizavimas, lengvatinio keleivių vežimo kompensacijų skaičiavimas ir mokėjimas. Savivaldybė organizuodama keleivių vežimą turi užtikrinti paslaugų kokybę ir tinkamą bendrovės, teikiančios šią paslaugą, veiklos kontrolę. Bendrovė, teikianti keleivių vežimą vietiniais maršrutais paslaugą, turi efektyviai ir ekonomiškai naudoti turimus išteklius, siekti teigiamų veiklos rezultatų, savivaldybės nustatytų tikslų bei laikytis įmonės veiklą reglamentuojančių teisės aktų.

Viešųjų paslaugų administravimas reglamentuotas Viešojo administravimo įstatyme⁶.

⁴ Kelių transporto kodeksas, 1996 m. lapkričio 19 d. Nr. I-1628 (su vėlesniais pakeitimais), 17¹ str. 1 d.

⁵ Vietos savivaldos įstatymas, 1994 m. liepos 7 d. Nr. I-533 (2008 m. rugsėjo 15 d. įstatymo Nr. X-1722 redakcija su vėlesniais pakeitimais), 6 str. 33 p.

⁶ Viešojo administravimo įstatymas, 1999 m. birželio 17 d. Nr. VIII-1234 (2020 m. gegužės 28 d. įstatymo Nr. XIII-2987 redakcija su vėlesniais pakeitimais).

1 pav. Institucijos, dalyvaujančios transporto srities politikos formavime ir įgyvendinime

Pagal Transporto kodekso nuostatas⁷ keleivių vežimo reguliariais reisais vietinio susisiekimo maršrutais konkrečius tarifų dydžius nustato savivaldybių tarybos. Šiaulių miesto savivaldybės taryba (toliau – Taryba), vadovaudamasi šia nuostata, nustatė keleivių vežimo Šiaulių mieste kainas⁸, kurios galiojo audituojamu laikotarpiu.

Įgyvendinant Vietos savivaldos ir Transporto lengvatų įstatymo⁹ nuostatas ir vadovaujantis Tarybos sprendimu¹⁰ pasirašyta Vežėjo išlaidų (negautų pajamų), susijusių su lengvatų taikymu, kompensavimo sutartis¹¹. Organizuojant keleivių vežimą vietiniais maršrutais, Taryba patvirtino sutarčių formas ir įgaliojo¹² administracijos direktorių pasirašyti keleivinio kelių transporto vietiniais (miesto) susisiekimo maršrutais sutartis¹³ dėl viešųjų paslaugų teikimo ir nuostolių kompensavimo bei operatoriaus veiklos ir sąnaudų kompensavimo. Po įvykusios konkurencingos procedūros dėl keleivių vežimo vietiniais reguliaraus susisiekimo 5 maršrutais sudaryta Viešųjų paslaugų teikimo sutartis¹⁴. Visos minėtos sutartys pasirašytos su Šiaulių miesto savivaldybės (toliau – Savivaldybė) valdoma bendrove UAB „Busturas“ (toliau – Vežėjas).

⁷ Kelių transporto kodeksas, 1996 m. lapkričio 19 d. Nr. I-1628 (su vėlesniais pakeitimais), 16 str. 2 d.

⁸ Šiaulių miesto savivaldybės tarybos 2017 m. gegužės 25 d. sprendimas Nr. T-190 „Dėl keleivių vežimo reguliariaisiais vietinio susisiekimo autobusų maršrutais Šiaulių mieste kainų nustatymo“ (su vėlesniais pakeitimais).

⁹ Transporto lengvatų įstatymas, 2000 m. kovo 30 d. Nr. VIII-1605 (su vėlesniais pakeitimais).

¹⁰ Šiaulių miesto savivaldybės tarybos 2017 m. birželio 29 d. sprendimas Nr. T-286 „Dėl laikinosios keleivinio kelių transporto vietiniais (miesto) susisiekimo maršrutais viešųjų paslaugų teikimo ir nuostolių kompensavimo sutarties tvirtinimo ir įgaliojimų suteikimo“ (neteko galios 2020 m. kovo 5 d. sprendimu Nr. T-60).

¹¹ Vežėjo išlaidų (negautų pajamų), susijusių su lengvatų taikymu, vežant keleivius Šiaulių miesto reguliaraus susisiekimo autobusų maršrutais, kompensavimo 2019 m. birželio 6 d. sutartis Nr. SŽ-634.

¹² Šiaulių miesto savivaldybės tarybos 2020 m. kovo 5 d. sprendimas Nr. T-60 „Dėl keleivinio kelių transporto vietiniais (miesto) susisiekimo maršrutais viešųjų paslaugų teikimo ir operatoriaus veiklos sutarčių patvirtinimo, įgaliojimų suteikimo ir sprendimo pripažinimo netekusiu galios“.

¹³ Keleivinio kelių transporto vietiniais (miesto) susisiekimo maršrutais operatoriaus veiklos ir sąnaudų kompensavimo 2020 m. kovo 30 d. sutartis Nr. SŽ-410; Keleivinio kelių transporto vietiniais (miesto) susisiekimo maršrutais viešųjų paslaugų teikimo ir nuostolių kompensavimo 2020 m. balandžio 1 d. sutartis Nr. SŽ-411.

¹⁴ Viešųjų paslaugų teikimo 2020 m. sausio 9 d. sutartis Nr. SŽ-15.

VEŽĖJO IŠLAIDŲ (NEGAUTŲ PAJAMŲ), SUSIJUSIŲ SU LENGVATŲ TAIKYMU, VEŽANT KELEIVIUS ŠIAULIŲ MIESTO REGULIARUS SUSISIEKIMO AUTOBUSŲ MARŠRUTAIS, KOMPENSAVIMO 2019 M. BIRŽELIO 6 D. SUTARTIS NR. SŽ-634

- pagrindas – vadovaujantis Transporto lengvatų įstatymu;
- sutarties dalykas – keleivių vežimo Šiaulių miesto reguliaraus susisiekimo autobusų maršrutais kompensavimas (atlyginimas) iš Savivaldybės biudžeto lėšų Vežėjui, kuris patyrė išlaidas (negautas pajamas) dėl keleiviams taikytų važiavimo miesto reguliaraus susisiekimo autobusais lengvatų.
- kompensuojama iš Socialinės pramos įgyvendinimo programos pagal priemonę 10.01.10.01 *Kompensuoti keleivinio transporto vežėjų išlaidas – (negautas pajamas) už lengvatinį keleivių vežimą reguliaraus susisiekimo maršrutais.*

VIEŠŲJŲ PASLAUGŲ TEIKIMO SUTARTIS 2020 M. SAUSIO 9 D. NR. SŽ-15

- pagrindas – po įvykusios konkurencingos viešojo konkurso procedūros;
- sutarties dalykas – Vežėjas įsipareigoja teikti viešąsias keleivių vežimo transporto priemonėmis nustatytais maršrutais (5-ių maršrutų grupė) ir pagal patvirtintus tvarkaraščius paslaugas Šiaulių mieste, o Savivaldybė įsipareigoja sumokėti atlygį Vežėjui už viešųjų paslaugų teikimą;
- atlygis mokamas iš Miesto infrastruktūros objektų priežiūros, modernizavimo ir plėtros programos pagal priemonę 04.02.01.19 *Vykdyti keleivių vežimą vietinio (miesto) reguliaraus susisiekimo autobusų maršrutais.*

KELEIVINIO KELIŲ TRANSPORTO VIETINIAIS (MIESTO) SUSISIEKIMO MARŠRUTAIS OPERATORIAUS VEIKLOS IR SĄNAUDŲ KOMPENSAVIMO SUTARTIS 2020 M. KOVO 30 D. NR. SŽ-410

- siekiant užtikrinti viešųjų paslaugų teikimo (5-ių atskirtų maršrutų grupei) veiklos ir funkcijų vientisumą, sudaryta sutartis dėl Operatoriaus paslaugų
- sutarties dalykas – keleivių vežimo autobusais Savivaldybės administracijos direktoriaus nustatytais Šiaulių miesto vietinio (miesto) susisiekimo maršrutais, kuriais vežama po konkurencingos procedūros įvykdymo (5 -ių atskirtų maršrutų grupė), Operatoriaus veikla ir sąnaudų kompensavimas (atlygis už veiklą).
- kompensuojama iš Savivaldybės veiklos programos pagal priemonę 11.03.01.04 *Kompensuoti keleivių vežimo vietiniais maršrutais organizavimo išlaidas*

KELEIVINIO KELIŲ TRANSPORTO VIETINIAIS (MIESTO) SUSISIEKIMO MARŠRUTAIS VIEŠŲJŲ PASLAUGŲ TEIKIMO IR NUOSTOLIŲ KOMPENSAVIMO SUTARTIS 2020 M. BALANDŽIO 1 D. NR. SŽ-411

- siekiant užtikrinti viešųjų keleivių vežimo vietiniais (miesto) reguliaraus susisiekimo maršrutais paslaugų tęstinumą ir atsižvelgiant į Reglamento (EB) Nr. 1370/2007 5 str. 5 d. numatytą teisę Savivaldybei imtis skubių priemonių, tame tarpe ir sutarties sudarymą ne konkurso būdu tokių paslaugų teikimui;
- sutarties dalykas – keleivių vežimo autobusais Savivaldybės nustatytais maršrutais pagal nurodytą sąrašą (maršrutai, išskyrus 5-ių atskirtų maršrutų grupę) paslaugos ir Vežėjo patirtų nuostolių kompensavimas;
- kompensuojama iš Savivaldybės veiklos programos pagal priemonę 11.03.01.04 *Kompensuoti keleivių vežimo vietiniais maršrutais organizavimo išlaidas.*

2 pav. Šiaulių miesto savivaldybės sutarčių, sudarytų su UAB „Busturas“, pagrindas, dalykas ir kompensacijos (atlygio) mokėjimo šaltinis

Savivaldybės administracijos Biudžeto išlaidų sąmatos vykdymo 2021 m. gruodžio 31 d. ataskaitų duomenimis šioms sutartims, įgyvendinant minėtas Savivaldybės strateginio veiklos plano¹⁵ priemones 2021 metais panaudota 4 664,1 tūkst. Eur savivaldybės ir valstybės (t.sk. 323,9 tūkst. Eur) biudžeto lėšų:

Priemonė	Asignavimų paskirtis	Patvirtinta, tūkst. Eur	Panaudota, tūkst. Eur
10.01.10.01	Lengvatinis keleivių vežimas	1 397,9	1 397,9
04.02.01.19	Viešųjų paslaugų teikimas	564,0	564,0
11.03.01.04	Operatoriaus veiklos ir vežėjo nuostolių kompensavimas	2 711,2	2 702,2
	Iš viso:	4 673,1	4 664,1

1 lentelė. Savivaldybės biudžeto lėšų panaudojimas keleivių vežimui 2021 metais.

¹⁵ Šiaulių miesto savivaldybės tarybos 2021 m. vasario 4 d. sprendimas Nr. T-1 „Dėl Šiaulių miesto savivaldybės 2021-2023 metų strateginio veiklos plano patvirtinimo“ (su vėlesniais pakeitimais).

2. Vežėjui privaloma kompensuoti išlaidas (negautas pajamas) dėl lengvatų taikymo

2.1. Išlaidų (negautų pajamų), susijusių su lengvatų taikymu kompensuojamos teisės aktais nustatyta tvarka

Teisę į važiavimo keleiviniu transportu lengvatas nustato Transporto kodeksas¹⁶, o pačias lengvatas, jų kategorijas, rūšis bei asmenis, kuriems jos taikomos, nustato Transporto lengvatų įstatymas¹⁷. Pagal jį tam tikros keleivių grupės turi teisę viešuoju transportu naudotis nemokamai, su nuolaida arba gauti transporto išlaidų kompensaciją, taigi konstatuotina, kad tokių asmenų kategorijas nustato valstybė. Nuolaida, priklausomai nuo aplinkybių, kurios nustatytos Transporto lengvatų įstatyme¹⁸, gali siekti 50 proc. arba 80 proc. Teisę įsigyti vienkartinį arba terminuotą vardinį važiavimo vietinio (miesto) reguliaraus susisiekimo autobusais bilietą su 50 proc. ar 80 proc. nuolaida turintys asmenys nurodyti Transporto lengvatų įstatymo 5 str. 1, 2, 5, 6 d. (2 priedas), to paties įstatymo 8 str. nustato, kuriomis (valstybės ar savivaldybės) biudžeto lėšomis Vyriausybės nustatyta tvarka kompensuojamas lengvatinis naudojimas viešuoju transportu. Savivaldybės kompensuoja¹⁹ lengvatinį keleivių vežimą *vietinio* (miesto ir priemiestinio) reguliaraus susisiekimo autobusais.

Vadovaudamasi Transporto lengvatų įstatymo 4 str. 2 d., 5¹ str. 2 d. ir 8 str., Lietuvos Respublikos Vyriausybė yra patvirtinusi Vežėjų išlaidų (negautų pajamų), susijusių su transporto lengvatų taikymu, kompensavimo (atlyginimo) tvarkos aprašą²⁰ (toliau – Vežėjo išlaidų kompensavimo tvarkos aprašas). Šiame tvarkos apraše reglamentuota keleivinio transporto vežėjų išlaidų (negautų pajamų), susijusių su transporto lengvatų taikymu, kompensavimo (atlyginimo) tvarka: nustatyti vežėjo ataskaitų pateikimo, patikros, kompensacijos išmokėjimo vežėjui terminai, patvirtinta vežėjo ataskaitos forma, numatyti Savivaldybės ar jos įgaliotos įstaigos veiksmai tikrinant vežėjo ataskaitas, nustačius neatitikimus jose, išmokant kompensaciją.

Vertinome, ar Šiaulių miesto savivaldybės administracijos parengtas tvarkos aprašas atitinka Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimu patvirtinto Vežėjo išlaidų kompensavimo tvarkos aprašo nuostatas, ar UAB „Busturas“ ataskaitos teikiamos pagal teisės aktų reikalavimus dėl terminų, apimties, duomenų.

Šiaulių miesto savivaldybės administracija (toliau – Administracija) Vežėjo ataskaitų apie parduotus su nuolaida važiavimo vietinio (miesto) reguliaraus susisiekimo autobusais bilietus patikrinimo tvarkos apraše²¹ (toliau – Parduotų su nuolaida bilietų patikrinimo tvarkos aprašas) detalizavo bilietų pardavimo, įplaukų už juos registravimo pagal atskiras bilietų rūšis tvarką, patvirtino konkrečias vežėjo teikiamas ataskaitas ir duomenis. Pagal šį aprašą²² Vežėjas, pasibaigus ataskaitiniam kalendoriniam mėnesiui, iki kito mėnesio 10 dienos pateikia Savivaldybei ataskaitinio laikotarpio PVM sąskaitą faktūrą dėl negautų pajamų už lengvatinį keleivių vežimą, *Ataskaitą* ir *Suvestinę* kartu su pirminiais apskaitos dokumentais, apskaitos registru patvirtintomis kopijomis ar (ir) ataskaitomis.

Vežėjo ataskaitos yra sugeneruojamos iš e. bilietų sistemos ar mobiliosios programėlės, duomenys jose grupuojami pagal e. bilietų rūšis ir pardavimo šaltinius. Taip pat pateikiamos Vežėjo išrašytos PVM sąskaitos faktūros juridiniams asmenims, bilietų platintojų ataskaitos. Vežėjas 4 ataskaitas²³ (iš 25 numatytų) teikia savo pasirinktu formatu (ne iš e. bilieto sistemos), bet kartu sugeneruojamos ataskaitos ir iš e. bilieto sistemos, koreliuojančios su Vežėjo pasirinktomis ataskaitomis. Atskirų

¹⁶ Kelių transporto kodeksas, 1996 m. lapkričio 19 d. Nr. I-1628 (su vėlesniais pakeitimais), 21 str. 3 d.

¹⁷ Transporto lengvatų įstatymas, 2000 m. kovo 30 d. Nr. VIII-1605 (su vėlesniais pakeitimais), 1 str. 1 d.

¹⁸ *Ten pat*, 17.

¹⁹ *Ten pat*, 17, 8 str. 4 d.

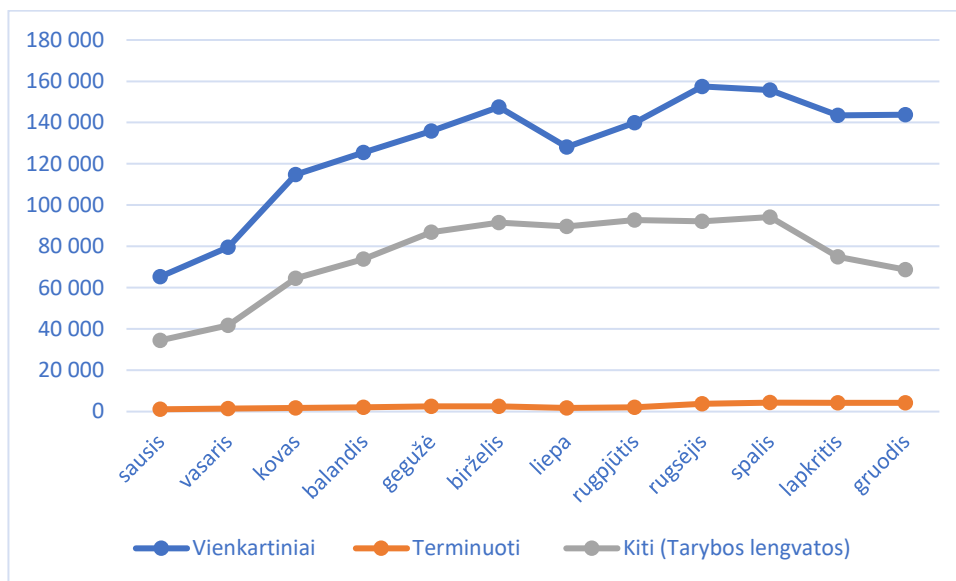
²⁰ Vyriausybės 2000 m. balandžio 28 d. nutarimas Nr. 478 „Dėl Lietuvos Respublikos transporto lengvatų įstatymo įgyvendinimo“ (2021 m. birželio 2 d. nutarimo Nr. 412 redakcija).

²¹ Vežėjo ataskaitų apie parduotus su nuolaida važiavimo vietinio (miesto) reguliaraus susisiekimo autobusais bilietus patikrinimo tvarkos aprašas, patvirtintas Šiaulių miesto savivaldybės administracijos direktoriaus 2019 m. birželio 6 d. įsakymu Nr. A-820 (2021 m. kovo 26 d. įsakymo Nr. A-398 redakcija).

²² *Ten pat*, 21, 13.1 – 13.10 p.

²³ *Ten pat*, 21, 13.2.1, 13.3.1, 13.7.1, 13.9.2 p.

ataskaitų suminiai duomenys pateikiami *Suvestinėje*, kurios pagrindu sudaroma ataskaitinio kalendorinio mėnesio *Ataskaita* apie parduotų su nuolaida važiavimo vietinio (miesto) reguliaraus susisiekimo autobusais bilietų skaičių, gautas pajams ir kompensuotiną sumą bei pateikiama PVM sąskaita faktūra negautoms pajamoms dėl lengvatinio keleivių vežimo.

3 pav. Vežėjo bilietų, parduotų su nuolaida 2021 metais, skaičius

Iš viso 2021 metais Vežėjo negautos pajamos dėl lengvatinio keleivių vežimo siekė 1 529,5 tūkst. Eur. Savivaldybė padengė 1 397,9 tūkst. Eur. Ataskaitinių metų deklaruotų negautų pajamų ir apmokėtų sumų skirtumas susidaro dėl gruodžio mėnesio sąskaitų apmokėjimo sausį.

Audito metu vertinome pasirinktų laikotarpių (2021 m. vasario ir spalio mėnesių) ataskaitas, lyginome Suvestinės duomenis su pateikiamų ataskaitų ir jas pagrindžiančių pirminių apskaitos dokumentų ir apskaitos registrų duomenimis. Neatitikimų dėl Parduotų su nuolaida bilietų patikrinimo tvarkos apraše nurodytų ataskaitų apimties, pateikimo terminų nenustatyta: kompensuotina suma pagrindžiama el. bilieto sistemos ir mobiliosios programėlės sugeneruojamais duomenimis.

2.2. Vežėjo negautų pajamų dydžiui įtakos turi ir Tarybos nustatytos papildomos lengvatos

Transporto lengvatų įstatymas²⁴ numato, kad savivaldybės savo nustatyta tvarka gali papildomai leisti įsigyti važiavimo vietinio (miesto ir priemiestinio) reguliaraus susisiekimo autobusais ir troleibusais bilietą su nuolaida ir kitų kategorijų asmenims, taip pat įsigyti važiavimo bilietą su nuolaida tam tikromis savaitės dienomis ar paros valandomis. Su šiomis lengvatomis susijusias išlaidas savivaldybės kompensuoja iš savo biudžeto lėšų.

Taryba 2017 m. patvirtino naują Elektroninio bilieto su nuolaida, skirto Šiaulių miesto gyventojams važiuoti Šiaulių miesto reguliaraus susisiekimo autobusais, įsigijimo ir naudojimo tvarkos aprašą²⁵ (toliau – El. bilieto su nuolaida aprašas). Pagal minėto aprašo 3 ir 4 p. teisę įsigyti terminuotą vardinį ar terminuotą vardinį *kartinį* važiavimo Šiaulių miesto autobusais elektroninį bilietą, su 100 proc. nuolaida turi:

²⁴ Transporto lengvatų įstatymas, 2000 m. kovo 30 d. Nr.VIII-1605 (su vėlesniais pakeitimais), 5 str. 8 d.

²⁵ Šiaulių miesto savivaldybės tarybos 2017 m. birželio 29 d. sprendimas T-265 „Dėl elektroninio bilieto su nuolaida, skirto Šiaulių miesto gyventojams važiuoti Šiaulių miesto reguliaraus susisiekimo autobusais, įsigijimo ir naudojimo tvarkos aprašo patvirtinimo“ (2018 m. lapkričio 8 d. sprendimo Nr. T-363 redakcija) su vėlesniais pakeitimais.

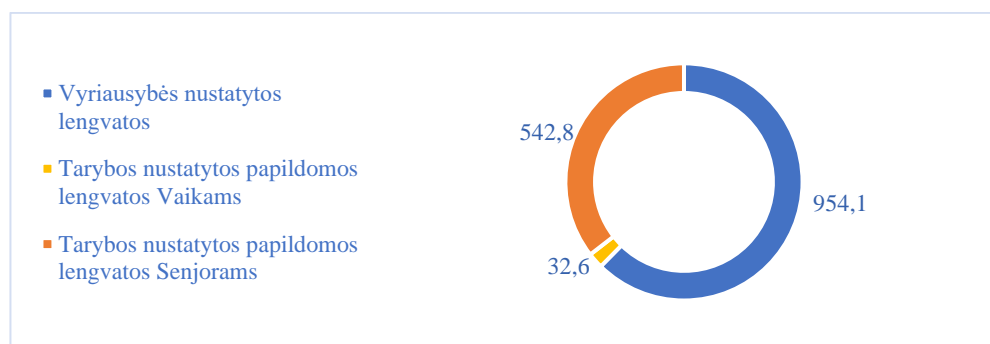
TERMINUOTAS VARDINIS BILJETAS

- socialinę riziką patiriančių ir nepasiturinčių šeimų vaikai, lankantys vaikų dienos centrus, pagal vaikų dienos centrų pateiktus sąrašus;
- globojamieji vaikai pagal globos centrų pateiktus sąrašus

TERMINUOTAS VARDINIS KARTINIS BILJETAS

- asmenys, sukakę 75 ir daugiau metų;
- asmenys, sukakę senatvės pensijos amžių, kuriems nustatytas didelių specialiųjų poreikių lygis ir turintys Šiaulių miesto savivaldybės administracijos Socialinių paslaugų skyriaus iki 2018 m. gruodžio 31 d. išduotą galiojantį neįgaliojo pažymėjimą ar nuo 2019 m. sausio 1 d. Neįgalumo ir darbingumo nustatymo tarnybos prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos teritorinio skyriaus išduotą galiojantį neįgaliojo pažymėjimą, kuriame nurodytas didelių specialiųjų poreikių lygis;
- asmenys, sukakę 70 ir daugiau metų, važiuoti *tik savaitgalio dienomis*

Vežėjo duomenimis, dėl Tarybos nustatytų papildomų lengvatų, 2021 metais negauta 575,4 tūkst. Eur pajamų, iš kurių 5,7 proc. sudarė terminuoto vardinio bilieto kaina (numatyta tam tikrai vaikų grupei), likusi dalis - terminuoto vardinio kartinio bilieto kaina (numatyta tam tikrai senjorų grupei).

4 pav. UAB „Busturas“ 2021 metais išlaidos (negautos pajamos), susijusios su lengvatų taikymu, tūkst. Eur

Skirtumas tarp terminuoto vardinio ir terminuoto vardinio kartinio bilieto yra susijęs su Vežėjo išlaidų (negautų pajamų) kompensavimo principu. Dauguma asmenų, kuriems sukakę 70 metų ar 75 metai, ar asmenys, turintys specialiųjų poreikių, keliauja rečiau ir dėl to gali neišnaudoti vieno kalendorinio mėnesio bilieto kainos. Terminuotas vardinis *kartinis* bilietas užtikrina, kad Savivaldybė nesumokėtų vežėjui daugiau nei tokie asmenys važiuoja. Vadovaujantis El. bilieto su nuolaida aprašo 19.2 p. ir 19.3 p. nuostatomis, Savivaldybė vežėjui kompensuoja pagal faktinį tokių kelevių kelionių skaičių.

TERMINUOTAS VARDINIS KARTINIS BILJETAS

Kompensuojama pagal faktines keliones, bet ne daugiau:

$kompensuojama\ suma \leq 28\ Eur$
(kalendorinio mėnesio bilieto kaina) / 0,6 Eur (vienkartinio bilieto kaina) ≈ 47 (kelionių skaičius)

Kompensuojama pagal faktines keliones, bet ne daugiau:

$kompensuojama\ suma \leq 4\ Eur$
(kalendorinio mėnesio tik savaitgalio dienomis bilieto kaina) / 0,6 Eur (vienkartinio bilieto kaina) ≈ 7 (kelionių skaičius)

TERMINUOTAS VARDINIS BILJETAS

Kompensuojama kalendorinio mėnesio bilieto suma = 28 Eur

Ribojimai numatyti tik kompensacijos dydžiui, tačiau asmenys, kuriems taikomos numatytos lengvatos, gali nemokamai važiuoti tiek kartų, kiek jiems reikia.

Audito metu vertinome, kaip Šiaulių miesto savivaldybei pasinaudojus teise dėl papildomų lengvatų taikymo ir nustatius šias lengvatas reglamentuojančią tvarką, Vežėjas teikia kompensavimo dydį pagrindžiančius duomenis.

Vežėjas informaciją apie patirtas išlaidas (negautas pajamas) dėl Tarybos nustatytų papildomų lengvatų pagal Vežėjo išlaidų (negautų pajamų), susijusių su lengvatų taikymu, vežant keleivius Šiaulių miesto reguliaraus susisiekimo autobusų maršrutais, kompensavimo sutartyje nustatytą tvarką įpareigotas kas mėnesį teikti Savivaldybės administracijos direktoriui²⁶. Duomenys apie taikytas 100 proc. nuolaidas teikiami bendroje kas mėnesinėje Ataskaitoje kartu su informacija apie negautas pajamas pagal atskiras bilietų rūšis (vienkartiniai, terminuoti) bei taikytas Vyriausybės nustatytas nuolaidas (50, 80 proc.) ir PVM sąskaita faktūra su bendra kompensuotinių išlaidų suma. Vadovaujantis El. bilieto su nuolaida aprašo nuostatomis²⁷, Vežėjas turi pateikti ir papildomą detalesnę informaciją, susijusią su Tarybos nustatytų lengvatų taikymu.

Kartu su PVM sąskaita faktūra Vežėjas iš el. bilieto sistemos pateikia detalią informaciją apie grupių – senjoras virš 75-erių, senjoras virš 70-ties, asmenys sukakę senatvės pensijos amžių su dideliais specialiaisiais poreikiais – keleivių skaičių, jų važiavimo kartus, faktinį kelionių skaičių. Ši informacija užtikrina, kad Savivaldybė nesumokėtų Vežėjui daugiau nei tokie asmenys važiuoja.

Pagal El. bilieto su nuolaida aprašo nuostatas²⁸, reikalaujama atskirai pateikti duomenis apie išduotų su nuolaida elektroninių bilietų skaičių ir kompensacijos sumą *socialinę riziką patiriančių ir nepasiturinčių šeimų vaikams, lankantiems vaikų dienos centrus*, pagal vaikų dienos centrų pateiktus sąrašus ir *globojamiems vaikams* pagal globos centrų pateiktus sąrašus.

Audito metu pastebėta, kad ši informacija pateikiama bendru skaičiumi ir suma. Vežėjo atstovas patvirtino, kad informacijos pagal minėtas kategorijas neatskiria. Toks informacijos atskyrimas nedaro įtakos kompensuojamos sumos dydžiui, nes taikomas tas pats kompensavimo principas (kompensuojama 1 mėnesio terminuoto bilieto kaina). Manytume, kad El. bilieto su nuolaida apraše nurodytas reikalavimas pateikti tokio pobūdžio informaciją yra perteklinis.

3. Viešųjų paslaugų teikimo sutarties (5 maršrutams) vykdymas

3.1. Sutartyje numatyta fiksuoto įkainio su peržiūra kainodara atitinka kainodaros taisykles

Viešųjų pirkimų įstatymas²⁹ numato, jog sutartyje, kai ji sudaroma raštu, turi būti nustatytos kainodaros taisyklės pagal Viešųjų pirkimų tarnybos patvirtintą Kainodaros taisyklių nustatymo metodiką³⁰. Taip pat suteikia galimybę³¹ pirkimų vykdytojams keisti sutartį ar preliminarią sutartį jos galiojimo laikotarpiu, kai pakeitimas, neatsižvelgiant į jo piniginę vertę, iš anksto buvo tiksliai, aiškiai ir nedviprasmiškai suformuluotas pirkimo dokumentuose, įskaitant kainos indeksavimą. Sutarties kaina gali būti keičiama taikant peržiūros ir (ar) kiekio (apimties) keitimo sąlygas. Metodika nedraudžia (kai paslaugų teikimo trukmė kartu su numatytu sutarties pratęsimu yra ilgesnė nei 2 metai – *įpareigoja*) pirkimo vykdytojui pirkimo dokumentuose nustatyti peržiūros sąlygas, nustatant peržiūros momentą bei dažnumą ir perskaičiavimo formulę ne tik visai kainai ar įkainiui, bet ir jų sudedamosioms dalims. Taip pat pirkimo vykdytojai gali pasirinkti statistinių rodiklių šaltinius, kai peržiūra vykdoma remiantis jų duomenimis.

²⁶ Elektroninio bilieto su nuolaida, skirto Šiaulių miesto gyventojams važiuoti Šiaulių miesto reguliaraus susisiekimo autobusais, įsigijimo ir naudojimo tvarkos aprašas, patvirtintas Šiaulių miesto savivaldybės tarybos 2017 m. birželio 29 d. sprendimu Nr. T-265 (2018 m. lapkričio 8 d. sprendimo Nr. T-363 redakcija su vėlesniais pakeitimais), 20 p.

²⁷ *Ten pat*, 26, 21 p.

²⁸ *Ten pat*, 26, 21.1 p.

²⁹ Viešųjų pirkimų įstatymas 1996 m. rugpjūčio 13 d. Nr. I-1491 (2017 m. gegužės 2 d. įstatymo Nr. XIII-327 redakcija su vėlesniais pakeitimais), 87 str. 1 d. 3 p.

³⁰ Kainodaros taisyklių nustatymo metodika, patvirtinta Viešųjų pirkimų tarnybos direktoriaus 2017 m. birželio 28 d. įsakymu Nr. 1S-95 „Dėl kainodaros taisyklių nustatymo metodikos patvirtinimo“ (2019 m. sausio 24 d. redakcija 1S-13).

³¹ *Ten pat*, 29, 89 str. 1 d. 1 p.

Po įvykusios keleivių vežimo vietinio reguliaraus susisiekimo autobusų maršrutais Šiaulių mieste konkurencingos viešojo konkurso procedūros 2020 m. sausio 9 d. buvo sudaryta Viešųjų paslaugų teikimo sutartis Nr. SŽ-15 su UAB „Busturas“. Šia sutartimi Vežėjas įsipareigoja teikti viešąsias keleivių vežimo paslaugas nustatytais maršrutais pagal patvirtintus tvarkaraščius Šiaulių mieste. Prieš pradėdamas pirkimą buvo priimtas skaidyti miesto keleivių pervežimo rinką, t. y. konkursui pasiūlyti 5 autobusų maršrutus iš 37, dėl kurių sudaryta sutartis ir numatyta preliminari jų bendra metinė rida – 577 716 km, nustatytas 1 kilometro ridos įkainis su visomis įskaičiuotomis tiesioginėmis keleivių vežimo išlaidomis ir susijusiais su paslaugos teikimu mokesčiais – 0,88 Eur su PVM. Sutarčiai numatyta taikyti fiksuoto įkainio su peržiūra kainodarą. Sutartis sudaryta 2 metų terminui, numatant galimus pratęsimus, tačiau bendras sutarties galiojimo terminas, įskaitant visus pratęsimus, negali būti ilgesnis nei 5 metai.

Vertinome, ar Viešųjų paslaugų teikimo sutarties nuostatos dėl kainodaros ir jos peržiūros (įkainio indeksavimo sąlygos) atitinka Kainodaros taisyklių metodikos reikalavimus.

Savivaldybė Viešųjų paslaugų teikimo sutartyje nustatė, kad 1 km paslaugų įkainis indeksuojamas:

1. bet kuriai iš sutarties šalių pateikus rašytinį pagrįstą prašymą;
2. ne daugiau kaip du kartus per metus, pradedant nuo antrųjų sutarties galiojimo metų;
3. tik tada, kai sąnaudų, įtakojančių įkainį, dalis tame įkainyje padidėja (sumažėja) daugiau nei sutartyje nustatytais reikšmėmis;
4. pagal sutartyje nurodytą formulę;
5. naudojantis pasirinktų indeksavimo rodiklių (vidutinis metinis vartotojų kainų indeksas, minimalus darbo užmokestis Lietuvoje, vidutinė svertinė dujų importo kaina) statistiniais duomenų šaltiniais.

Sutartyje nustatytos indeksavimo sąlygos atitinka Kainodaros taisyklių nustatymo metodikos reikalavimus.

3.2. Sutartyje numatyta indeksavimo tvarka ne visiškai aiški

Pagal Viešųjų paslaugų teikimo sutartį įkainis indeksuojamas:

- ✓ *kai sąnaudų* – administravimo kaštai, vairuotojų vidutinis mėnesinis darbo užmokestis, kuro kaštai – dalis 1 km įkainyje padidėja (sumažėja) daugiau nei 1 lentelėje nustatytas intervalas (68 p.);
- ✓ paslaugų įkainis *koreguojamas tik tokiais procentiniais dydžiais, kokiais pakito* (t. y. padidėjo/sumažėjo) faktinės paslaugos teikimo išlaidos – administracinės sąnaudos, vidutinis vairuotojų darbo užmokestis, degalų kaina – atitinkamai atsižvelgiant kokį svorį paslaugos įkainyje (1 km įkainyje) sudarė, tačiau ne daugiau nei *faktiškai padidėjo* 1 lentelėje nurodyti indeksavimo rodikliai (70 p.).

Viešųjų paslaugų teikimo sutartyje nustatytas įkainis (sutartis sudaryta 2020 m. sausio 9 d.) 2021 metais indeksuotas 1 kartą:

- ✓ UAB „Busturas“ prašymu³² 2021 m. kovo 19 d. Papildomu susitarimu³³ Vežėjo 1 km ridos įkainis padidintas iki 1,01 Eur su PVM, t. y. padidėjo 14,9 procentiniais punktais.

³² UAB „Busturas“ 2021 m. kovo 3 d. raštas Nr. SR-115/03 „Dėl įkainio indeksavimo“.

³³ Papildomas 2021 m. kovo 19 d. 1 susitarimas Nr. SŽ-320 prie 2020 m. sausio 9 d. Viešųjų paslaugų teikimo sutarties Nr. SŽ-15.

Eil. Nr.	Paslaugų 1 km įkainiai	Reikšmė Eur be PVM*	TAME SKAIČIUJE								
			Administravimo kaštai (AK)		Vairuotojų vidutinis mėnesinis darbo užmokestis brutto (VDU)		Kuro kaštai (DK)		Kitos sąnaudos (nevertinamos indeksavimo metu)		
			dalis 1 km įkainyje procentais	dalis 1 km įkainyje, Eur	dalis 1 km įkainyje procentais	dalis 1 km įkainyje, Eur	dalis 1 km įkainyje procentais	dalis 1 km įkainyje, Eur	dalis 1 km įkainyje procentais	dalis 1 km įkainyje, Eur	
1	Sutartyje nustatytas įkainis (0,88 Eur su PVM)	taikoma 1 km	0,806	1,55	0,013	47,14	0,382	38,02	0,308	13,29	0,103
2	Sutartyje numatyti indeksavimo	Rodikliai	Vidutinis metinis vartotojų kainų indeksas (VKI)		Minimalus darbo užmokestis Lietuvoje (DU)		Kuro kaina (D)		X		
		Intervalas	10		5		5				
3	Prašyme nurodyti faktiniai indeksavimo rodikliai	Laikotarpio pradžia	2020-02	-0,1	2020-01-01	607 €	2020-02	11,06 €			
		Laikotarpio pabaiga	2021-01	0,3	2021-01-01	642 €	2021-01	16,45 €			
4	<i>Indeksavimo rodiklių pokytis, proc.</i>		400,0%		5,8%		48,7%				
5	Audito metu gauti duomenys apie faktines sąnaudas 2021 m. sausio – vasario mėn.	0,876	0,68	0,006	52,40	0,459	37,44	0,328	9,47	0,083	
6	<i>Sąlyga indeksavimui - pokytis turi būti didesnis nei 4 eil. nurodytas intervalas (sutarties 68 p.)</i>		<i>įvykdyta</i>	-53,8%	<i>įvykdyta</i>	20,2%	<i>įvykdyta</i>	6,5%	X		
7	Pritaikytas įkainio (ir jo dalių) indeksavimo pokytis pagal formulę	0,120	X	-0,052	X	0,022	X	0,150			
8	Ideksuotas įkainis (ir jo dalys) (1,01 Eur su PVM) (1 eil. + 7 eil.)	0,926		-0,039		0,404		0,458	X	0,103	
9	<i>Sąlyga įkainių koregavimui - paslaugų įkainiai gali būti pakoreguoti tik tokiais procentiniais dydžiais, kokiais pakito faktinių išlaidų dalis 1 km įkainyje (6 eil.), bet ne daugiau nei padidėjo indeksavimo rodikliai (4 eil.) (Sutarties 70 p.)</i>		<i>neatitinka, nenumatyta kaip faktiškai išpildyti šią sąlygą</i>	-400,0%	<i>įvykdyta</i>	5,8%	<i>netaikoma kuro įkainiui</i>	48,7%			

*Indeksavimo metu kitų kaštų (nusidėvėjimo, draudimo, techn. apžiūra ir kt.) dalis nevertinama

2 lentelė. Įkainio indeksavimas

Atlikus įkainio indeksavimui Vežėjo pateiktų dokumentų ir duomenų peržiūrą, nustatyti neatitikimai Viešųjų paslaugų teikimo sutarties nuostatoms:

- nepateikti įrodymai, kad faktiškai patirtų sąnaudų, įtakojančių 1 km paslaugų įkainį, dalis įkainyje padidėjo (sumažėjo) daugiau nei sutartyje nustatytas intervalas (68 p.);
- prašyme nenurodytas paslaugų 1 km įkainio indeksavimui naudojamas indeksavimo laikotarpis bei kainų pokytis (išskyrus minimalios mėnesinės algos pokytį), nepateikti tą pokytį pagrindžiantys dokumentai (71 p.);
- indeksavimo rodikliams – minimaliam darbo užmokesčiui Lietuvoje ir vidutinei svertinei dujų importo kainai – taikytas skirtingas indeksavimo laikotarpis (atitinkamai 2020 metų sausis – 2021 metų sausis ir 2020 metų vasaris – 2021 metų sausis);
- prašymas indeksavimui pateiktas 2021 metų kovo mėnesį, tačiau vidutinio metinio vartotojų kainų indekso pokyčiui įvertinti naudotas 2020 metų vasario – 2021 metų sausio mėnesio laikotarpis. Pagal sutarties nuostatas laikotarpis turi baigtis mėnesiu, einančiu prieš koregavimo mėnesį;
- faktinių paslaugų teikimo išlaidų – administravimo kaštų dalis – pritaikius 73 p. numatytą formulę, pakeista 400 proc., nors faktinis jų pokytis 53,8 proc., todėl neaišku kaip išpildyti 70 p. sąlygą.

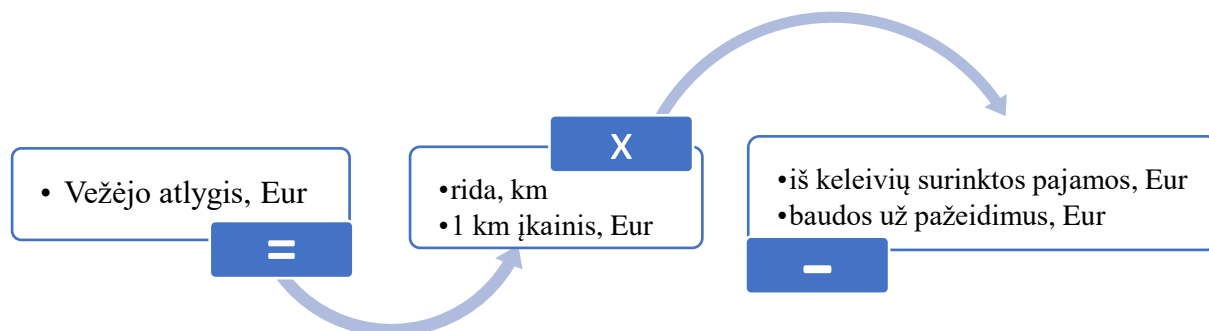
Pagal Viešųjų pirkimų įstatymo nuostatas³⁴ kainos indeksavimas yra sutarties sąlygų keitimas. Viešųjų paslaugų teikimo sutarties 89 p. teigiama, kad „į pateiktą prašymą pakeisti atitinkamą sutarties sąlygą kita šalis motyvuotai atsako ne vėliau kaip per 10 darbo dienų“. Vežėjas nurodė, kad

³⁴ Viešųjų pirkimų įstatymas 1996 m. rugpjūčio 13 d. Nr. I-1491 (2017 m. gegužės 2 d. įstatymo Nr. XIII-327 redakcija su vėlesniais pakeitimais), 89 str. 1 d. 1 p.

2021 m. lapkričio 24 d. Savivaldybei per DVS „Avilys“ buvo pateiktas antras prašymas Dėl įkainio indeksavimo (Nr. SR- 766), atsižvelgiant į kuro kainų pokytį, tačiau atsakymas iš Savivaldybės 2021 metais negautas. Viešųjų paslaugų teikimo sutartį koordinuojančio Savivaldybės Miesto ūkio ir aplinkos skyriaus atsakingas darbuotojas taip pat nurodė, kad šis prašymas 2021 metais nebuvo nagrinėtas.

3.3. Neužtikrinta Vežėjo įsipareigojimo dėl darbuotojų darbo užmokesčio dydžio medianos kontrolė

Atlygis už viešosios keleivių vežimo paslaugos teikimą mažinamas baudų, pritaikytų dėl netinkamo sutarties vykdymo, suma³⁵:

5 pav. Vežėjui mokėtino atlygio formulė

Konkretūs pažeidimai, taikomų už juos baudų dydžiai įvardinti Viešųjų paslaugų sutarties priede³⁶. Pagal sutartį Savivaldybė ar Savivaldybės įgaliotas asmuo Vežėją apie jam per ataskaitinį kalendorinį mėnesį pritaikytas baudas informuoja, pasibaigus ataskaitiniam kalendoriniam mėnesiui, iki kito mėnesio 5 dienos pateikdamas baudų suvestinę³⁷. Miesto ūkio ir aplinkos skyriaus, bei Vežėjo pateiktoje informacijoje nurodyta, kad 2021 metais sutarties vykdymo pažeidimų nustatyta nebuvo, baudų neskirta.

Dėl daugelio sutartyje nurodytų pažeidimų Vežėjo kontrolę vykdo Operatorius, t. y. ta pati UAB „Busturas“, pagal Keleivinio kelių transporto vietiniais (miesto) susisiekimo maršrutais operatoriaus veiklos ir sąnaudų kompensavimo sutartį³⁸. Tačiau yra pažeidimų, kurių kontrolę išimtinai gali vykdyti tik Savivaldybė, pvz., Vežėjas įsipareigoja³⁹ visą sutarties galiojimo laikotarpį mokėti transporto priemonių vairuotojams, vykdysiantiems sutartį, darbo užmokesčio mėnesio medianą ne mažesnę nei nurodyta pasiūlyme. Pasikeitus minimaliam darbo užmokesčiui, Vežėjas *privalo išlaikyti tokį pat procentinį skirtumą tarp jo mokamos darbo užmokesčio mėnesio medianos ir Lietuvos Respublikoje nustatyto minimalaus darbo užmokesčio, koks buvo pasiūlymo metu. Vežėjas įsipareigoja* kas pusmetį, o informacijai pasikeitus, ne vėliau kaip per 10 dienų, teikti Savivaldybei pažymą, kurioje nurodoma: sutartį vykdysiančių transporto priemonių vairuotojų vardai, pavardės, gimimo datos, ir jų draudėjas, darbo užmokesčio mėnesio mediana.

Audito metu vertinome, ar Vežėjas tinkamai vykdo sutartinius įsipareigojimus pagal Viešųjų paslaugų teikimo sutartį, ar Savivaldybės administracija vykdė numatytas kontroles.

UAB „Busturas“ savo pasiūlyme, pateiktame 2019 m. gruodžio 9 d., vykdant Keleivių vežimo vietinio reguliaraus susisiekimo autobusų maršrutais Šiaulių mieste pirkimo atviro konkurso sąlygų reikalavimus⁴⁰, kaip vieną iš socialinių kriterijų nurodė sutartį vykdysiantiems darbuotojams, t. y. vairuotojams, mokėtinos darbo užmokesčio mėnesio medianos reikšmę 1 150,0 Eur. Lietuvos

³⁵ Viešųjų paslaugų teikimo 2020 m. sausio 9 d. sutartis Nr. SŽ-15, 49 p.

³⁶ Ten pat, 35, 2 priedas.

³⁷ Ten pat, 35, 52 p.

³⁸ Keleivinio kelių transporto vietiniais (miesto) susisiekimo maršrutais operatoriaus veiklos ir sąnaudų kompensavimo 2020 m. kovo 30 d. sutartis Nr. SŽ-410.

³⁹ Ten pat, 35, 114 p.

⁴⁰ Ten pat, 35, 8 priedas, 60 p.

Respublikos Vyriausybės patvirtintas⁴¹ minimalios algos dydis pasiūlymo pateikimo momentu buvo 555,0 Eur. Taigi procentinis skirtumas tarp UAB „Busturas“ pasiūlytos darbo užmokesčio mėnesio medianos ir Lietuvos Respublikoje nustatyto minimalaus darbo užmokesčio sudarė 107,2 proc.

Vežėjas nurodė, kad pažymos su informacija apie Viešųjų paslaugų sutartį vykdančioms vairuotojoms mokamą darbo užmokesčio mėnesio medianą 2021 metais neteikė, tai patvirtino ir Savivaldybės atstovas, kuriojantis sutartį. Vežėjo įsipareigojimo dėl darbuotojų darbo užmokesčio dydžio medianos kontrolė nebuvo vykdoma. Pagal Viešųjų paslaugų teikimo sutarties sąlygas⁴², pirmąkart nustačius 114 p. pažeidimą, mėnesio atlygis Vežėjui mažinamas 2 000,0 Eur, pasikartojus – tai laikoma esminiu sutarties pažeidimu ir svarstoma dėl sutarties nutraukimo.

3.4. Vežėjo transporto priemonėse 2021 metais neatnaujinta prekyba vienkartiniais kelionės bilietais

Viešųjų paslaugų teikimo sutarties 24 p. nurodyta, kad „Vežėjas privalo transporto priemonėse parduoti bilietus pas vairuotoją už Savivaldybės Tarybos nustatytą kainą“. Tikrinant 2021 metų viešųjų paslaugų perdavimo – priėmimo aktus, pastebėta, kad Vežėjo ataskaita apie parduotus važiavimo vietinio (miesto) reguliaraus susisiekimo autobusais bilietus nepildoma. Šioje ataskaitoje turėtų būti pateikiami duomenys apie transporto priemonėse (5-iuose atskirtuose maršrutuose) vairuotojų – konduktorių keleiviams parduotus važiavimo bilietus. Iš Vežėjo gautas patvirtinimas, kad prekyba vienkartiniais kelionės bilietais miesto viešajame transporte, siekiant suvaldyti COVID-19 ligos plitimą, buvo nutraukta nuo 2020 m. spalio mėn. 12 d. pagal Šiaulių miesto savivaldybės ekstremalių situacijų komisijos sprendimą⁴³.

Pagal pateiktą informaciją, minėtam sprendimui netekus galios⁴⁴, UAB „Busturas“ administracija gyvuose susitikimuose su profesinės sąjungos atstovais pritarimo dėl bilietų pardavimo autobusuose negavo. Audito metu UAB „Busturas“ generalinis direktorius raštu kreipėsi į darbuotojų profesinę sąjungą, prašydamas pritarimo, kad nuo 2022 m. vasario 1 d. vairuotojai galėtų parduoti vienkartinius kelionės bilietus⁴⁵. Pateiktame atsakyme⁴⁶ nurodoma, kad „darbuotojų profesinė sąjunga rimtai išvelgia grėsmes ir atsižvelgia į darbuotojų interesus, todėl negali pritarti/sutikti, kad vairuotojai viešajame transporte ... parduotų vienkartinius kelionės bilietus“. Tai neprieštaruja sveikatos ministro sprendime⁴⁷ „Dėl keliavimo miesto, tarpmiestinio ir priemiestinio reguliaraus susisiekimo keleivinio transporto maršrutais bei specialiaisiais ir užsakomaisiais reisais būtinų sąlygų“ pateikiamai rekomendacijai. Be to, profesinės sąjungos nuomone, už važiavimą viešuoju miesto transportu keleiviai kuo puikiau gali atsiskaityti naudodamiesi elektroniniu bilietu arba mobiliąja programėle. Įvertinant tai, kad elektroninio bilieto korteles galima įsigyti tik dvejose vietose (Autobusų stotyje ir UAB „Busturas“ buveinėje Šarūno g. 2), o dalis miesto viešojo transporto keleivių nesinaudoja išmaniosiomis technologijomis, toks teiginys nėra visiškai teisingas. Atkreiptinas dėmesys, kad profesinė sąjunga nėra sutarties šalis, todėl Vežėjas bilietų pardavimo autobusuose klausimą turėjo derinti su Savivaldybės administracija. Duomenų apie tokį derinimą audito metu negavome.

⁴¹ Vyriausybės 2018 m. spalio 16 d. nutarimas Nr. 1025 „Dėl minimaliojo darbo užmokesčio“.

⁴² Viešųjų paslaugų teikimo 2020 m. sausio 9 d. sutartis Nr. SŽ-15, 2 priedas, 11 p.

⁴³ Šiaulių miesto savivaldybės administracijos direktoriaus 2020 m. spalio 30 d. įsakymas Nr. A-1496 „Dėl Šiaulių miesto savivaldybės ekstremalių situacijų komisijos 2020 m. spalio 8 d. priimtų sprendimų paskelbimo“, 2.3 p.

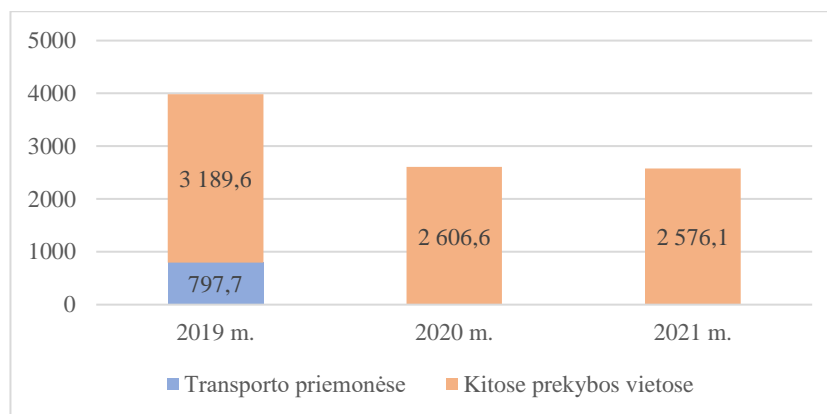
⁴⁴ Šiaulių miesto savivaldybės administracijos direktoriaus 2021 m. liepos 15 d. įsakymas Nr. A-1196 „Dėl Šiaulių miesto savivaldybės ekstremalių situacijų komisijos priimtų sprendimų pripažinimo netekusiais galios“, 1.3 p.

⁴⁵ UAB „Busturas“ 2022 m. sausio 11 d. generalinio direktoriaus raštas Nr. SR-18 darbuotojų profesinės sąjungos pirmininkei.

⁴⁶ UAB „Busturas“ darbuotojų profesinės sąjungos 2022 m. sausio 14 d. raštas Nr. 2 UAB „Busturas“ generaliniam direktoriui.

⁴⁷ Sveikatos apsaugos ministro valstybės lygio ekstremaliosios situacijos operacijų vadovo 2021 m. gegužės 31 d. sprendimas Nr. V-1251, 1.10.2 p.

Pageidavimą, kad miesto autobusuose vėl būtų galima įsigyti vienkartinius kelionės bilietus, išreiškė ir 2021 metų vasario – kovo mėnesiais Savivaldybės užsakytame tyrime⁴⁸ dalyvavę miesto gyventojai. Tai rodo, kad problema aktuali teikiant viešąsias paslaugas visais miesto viešojo transporto maršrutais. Be to, Vežėjo pateikti 2019 metų (kai vienkartiniais kelionės bilietais buvo prekiaujama transporto priemonėse) apskaitos duomenys rodo, kad pajamos už transporto priemonėse parduotus vienkartinius kelionės bilietus sudarė 20 proc. bendrų iš keleivių gautų pajamų.

6 pav. UAB „Busturas“ miesto pervežimų pajamos, gautos iš keleivių 2019-2021 m., tūkst. Eur

Pagal internetinėse svetainėse pateikiamą informaciją iš penkių didžiųjų Lietuvos miestų, pasibaigus karantino laikotarpiui, vienkartiniai kelionės bilietai viešajame miesto transporte neparduodami tik Vilniaus ir Šiaulių miestuose.

Audito metu gauta informacija, kad nuo 2022 metų balandžio 1 d. vėl bus galima įsigyti vienkartinį bilietą autobusuose, atsiskaitant tik banko kortelėmis. Manytume, kad būtų galima grąžinti atsiskaitymą ir grynaisiais pinigais.

4. Operatoriaus sąnaudų kompensavimas

4.1. Operatoriaus veiklos 1 km ridos įkainio nustatymas bei sąnaudų kompensavimas pagrįstas Vežėjo skaičiavimais

Keleivinio kelių transporto vietiniais (miesto) susisiekimo maršrutais operatoriaus veiklos ir sąnaudų kompensavimo 2020 m. kovo 30 d. sutartimi Nr. SŽ-410 (toliau – Operatoriaus veiklos sutartis) Vežėjui pavesta vykdyti atskirtų maršrutų grupės keleivių vežimo operatoriaus veiklą, kuri nebuvo numatyta Viešųjų paslaugų teikimo sutartyje. Operatoriaus veikla apima tokias atskirtų maršrutų grupės veiklas kaip organizavimas ir administravimas, koordinuojant ir plėtojant keleivių vežimą viešuoju transportu Šiaulių miesto savivaldybės teritorijoje. Sutarties 4 p. nurodyta, kad Vežėjo sąnaudos, patirtos vykdant operatoriaus veiklą, kompensuojamos įkainiu už atskirtų maršrutų grupės faktinę 1 km ridą, kuri yra 0,238 Eur/km. Į 1 km ridos įkainį yra įskaičiuotos visos Vežėjo sąnaudos ir mokesčiai, susiję su operatoriaus veiklos vykdymu.

Vežėjui mokamo atlygio už operatoriaus veiklą apskaičiavimo formulė nurodyta Operatoriaus veiklos sutarties 10 p. ir Operatoriaus veiklos sąnaudų kompensavimo tvarkos aprašo 6 p. Atlygis Vežėjui už operatoriaus veiklą apskaičiuojamas:

Operatoriaus sąnaudų kompensacija = Faktinė (nuvažiuota) rida x Sutartyje nustatytas įkainis

Vertinome, ar Operatoriaus veiklos sutartyje nurodyto įkainio nustatymas ir operatoriaus sąnaudų kompensavimas pagrįstas Vežėjo apskaitos ir kitais duomenimis.

Pažymyje apie operatoriaus veiklos kompensuojamų sąnaudų įkainio apskaičiavimą, pateiktoje prie Operatoriaus veiklos sutarties, 1 km ridos įkainis apskaičiuotas, atsižvelgiant į 2019 m. patirtas

⁴⁸ UAB „Interbanga“, Vartotojų (gyventojų) pasitenkinimo Šiaulių miesto savivaldybės administracijos teikiamomis paslaugomis apklausos tyrimo ataskaita, 2021 m.

faktines Vežėjo veiklos organizavimo ir administravimo bei papildomas prognozuojamas 2020 metų sąnaudas. Vežėjas pateiktame rašte⁴⁹ nurodė, kad papildomos sąnaudos reikalingos Operatoriaus veiklos sutarties *sąlygų įgyvendinimui*, t. y. „vykdyti keleivių bilietų kontrolę 2 ekipažais autobusų darbo maršrutų metu; ... teikti informaciją keleiviams, vežėjams apie teikiamas paslaugas...“⁵⁰. Iki sudarant Operatoriaus veiklos sutartį, ši veikla buvo vykdoma, tačiau ne tokia apimtimi. Pagal naudotą skaičiavimo metodiką Vežėjo sąnaudos (ir papildomos išlaidos) proporcingai pasiskirsto visiems maršrutams ir atskirtų 5 maršrutų grupės sąnaudos sudaro tik 10 proc., tuo tarpu šių maršrutų rida – 12 proc. bendros maršrutų ridos.

Vežėjas, kas mėnesį teikdamas sąskaitą operatoriaus sąnaudų kompensavimui, pateikia ir ataskaitinio mėnesio faktinės ridos atskirtais maršrutais ataskaitą. Beje, analogiška informacija Savivaldybei teikiama ir pagal Viešųjų paslaugų teikimo sutartį. Ataskaitoje nurodyta atskirtų maršrutų trasos ilgis, įvykdytų reisų skaičius ir faktinė rida. 2021 metais Operatoriaus sąnaudos paskaičiuotos pagal pateiktuose aktuose nurodytas ridas ir įkainio reikšmes: rida atitiko faktinę atskirtų maršrutų ataskaitinio mėnesio ridą, 1 km įkainis – nustatytą Operatoriaus veiklos sutartyje. 2021 metais operatoriaus veiklos sąnaudos sudarė 137,3 tūkst. Eur; vidutiniškai 11,4 tūkst. Eur per mėnesį.

Atsižvelgiant į tai, kad operatorystės veiklai pagal ridą priskiriamos netiesioginės išlaidos (pardavimo, bendrosios, administracinės) mažina Vežėjui kompensuojamų nuostolių sumą, darytina išvada, kad operatoriaus veiklos sąnaudų kompensavimas neturi įtakos savivaldybės biudžeto lėšų panaudojimui (jei operatoriaus veiklos sąnaudų kompensavimas didėja, tokia pat dalimi mažėja nuostolių kompensavimas).

4.2. Operatoriaus veiklos sąnaudų kompensavimo tvarkos apraše indeksavimo tvarka nenurodyta

Operatoriaus veiklos sutarties 9 p. nurodyta, kad įkainis pagal faktinę situaciją gali būti keičiamas, sudarant papildomą susitarimą. Vadovaujantis Tarybos sprendimu⁵¹ patvirtintas Sąnaudų, patirtų vykdant keleivinio kelių transporto vietiniais (miesto) susisiekimo maršrutais operatoriaus veiklą, kompensavimo tvarkos aprašas⁵² (toliau – Operatoriaus veiklos sąnaudų kompensavimo tvarkos aprašas). Operatoriaus veiklos sutarties 11 p. numatyta galimybė indeksuoti įkainį „atsiradus sutartyje nenumatytoms aplinkybėms ir (ar) pakitus rinkos veiksniams Aprašo nustatyta tvarka“. Operatoriaus veiklos sąnaudų kompensavimo tvarkos aprašo 7 p. taip pat numatyta galimybė indeksuoti įkainį pagal *faktinę situaciją*, tačiau pati indeksavimo tvarka nenurodyta.

Audito metu tikrinome, ar 2021 metais buvo indeksuotas įkainis. Jei taip, tai kokia tvarka.

Vežėjas, atsižvelgdamas į sumažėjusias faktines 2020 m. operatoriaus sąnaudas, raštu⁵³ kreipėsi į Savivaldybę dėl įkainio pakeitimo, nustatant mažesnę - 0,193 Eur/km - įkainį. Papildomas susitarimas dėl naujo kompensuojamo įkainio sudarytas nebuvo, paliktas galioti 0,238 Eur/km įkainis. Ekonomikos ir investicijų skyriaus nurodė, kad įkainis nebuvo pakeistas, nes tiek operatoriaus sąnaudos, tiek nuostoliai kompensuojami iš Savivaldybės biudžeto.

⁴⁹ UAB „Busturas 2020 m. sausio 27 d. raštas Nr. 65/01 „Dėl Operatoriaus 2020-01-21 rašte Nr. 51/01 pateiktų papildomų sąnaudų reikalingumo sutarties įgyvendinimui“.

⁵⁰ Keleivinio kelių transporto vietiniais (miesto) susisiekimo maršrutais operatoriaus veiklos ir sąnaudų kompensavimo 2020 m. kovo 30 d. sutartis Nr. SŽ-410, 5.2.1 p.; 5.4 p.

⁵¹ Šiaulių miesto savivaldybės tarybos 2020 m. kovo 5 d. sprendimas Nr. T-60 „Dėl keleivinio kelių transporto vietiniais (miesto) susisiekimo maršrutais viešųjų paslaugų teikimo ir operatoriaus veiklos sutarčių patvirtinimo, įgaliojimų suteikimo ir sprendimo pripažinimo netekusiu galios“.

⁵² Savivaldybės administracijos direktoriaus 2020-07-29 įsakymas Nr. A-994 „Dėl sąnaudų, patirtų vykdant keleivinio kelių transporto vietiniais (miesto) susisiekimo maršrutais operatoriaus veiklą, kompensavimo tvarkos aprašo patvirtinimo“.

⁵³ UAB „Busturas“ 2021 m. gegužės 25 d. raštas Nr. SR -305/05 „Dėl keleivinio kelių transporto vietiniais (miesto) susisiekimo maršrutais viešųjų paslaugų teikimo ir nuostolių kompensavimo sutarties ir dėl keleivinio kelių transporto vietiniais (miesto) susisiekimo maršrutais operatoriaus veiklos ir sąnaudų kompensavimo sutarties pakeitimų“.

5. Keleivinio kelių vietiniais (miesto) susisiekimo maršrutais viešųjų paslaugų teikimas ir nuostolių kompensavimas

5.1. Vežėjo patvirtinta apskaitos politika leidžia paskirstyti sąnaudas pagal veiklas

Keleivių vežimo reguliariais reisais vietinio susisiekimo maršrutais konkrečius tarifų dydžius nustato savivaldybių tarybos⁵⁴. Vežėjo patirti nuostoliai, susidarantys dėl savivaldybių tarybų nustatytų keleivių vežimo vietinio reguliaraus susisiekimo autobusų maršrutais *nepakankamo dydžio tarifų*, kompensuojami iš Savivaldybės biudžete tam tikslui numatytų lėšų pagal viešųjų paslaugų teikimo sutartį⁵⁵. Sprendimus dėl būtinumo teikti visuomenei viešąsias keleivinio kelių transporto paslaugas priima, parenka vežėjus ir sudaro viešųjų paslaugų teikimo sutartis su vežėjais savivaldybių institucijos⁵⁶.

Taryba⁵⁷ patvirtino sutartį ir įpareigojo Administracijos direktorių pasirašyti dėl viešųjų paslaugų teikimo (likusiems miesto maršrutams) ir nuostolių kompensavimo. 2020 m. balandžio 1 d. buvo sudaryta Keleivinio kelių transporto vietiniais (miesto) susisiekimo maršrutais viešųjų paslaugų teikimo ir nuostolių kompensavimo sutartis Nr. SŽ-411 (toliau – Nuostolių kompensavimo sutartis) su UAB „Busturas“.

Vežėjo nuostolių kompensacijos dydžio apskaičiavimo tvarka ir principai nustatyti Administracijos direktoriaus patvirtintame Nuostolių, patirtų vykdant keleivinio kelių transporto viešųjų paslaugų įsipareigojimus kompensacijos apskaičiavimo tvarkos apraše⁵⁸ (toliau – Nuostolių kompensacijos apskaičiavimo tvarkos aprašas). Šiame tvarkos apraše nurodyta, kad į 1 km ridos savikainą turi būti įtrauktos išlaidos, patiriamos keleivių vežimams reguliaraus susisiekimo maršrutais atlikti, tarp jų – tiesiogiai susijusių su šiais vežimais netiesioginių išlaidų (sąnaudų) dalys ir bendrųjų bei administracinių ir finansinės veiklos sąnaudų dalys, tenkančios šiems vežimams. Savikaina apskaičiuojama pagal vežėjo įmonės buhalterinės apskaitos duomenis ir pagal įmonės patvirtintą apskaitos politiką.

Vertinome, ar Vežėjo patvirtinta Apskaitos politika leidžia tinkamai paskirstyti sąnaudas pagal veiklos sritis ir teisingai priskirti sąnaudas miesto pervežimams.

UAB „Busturas“ pajamų ir sąnaudų paskirstymo pagal veiklas tvarkos apraše⁵⁹ nustatyti sąnaudų paskirstymo principai – sąnaudos priskiriamos šioms pagrindinėms veikloms:

- ✓ miesto pervežimai;
- ✓ tolimojo susisiekimo veikla;
- ✓ užsakomieji reisai;
- ✓ autobusų stoties veikla.

Pagal Vežėjo apskaitos politiką sąnaudos skirstomos į:

1. tiesiogines, kurias galima priskirti konkrečiai veiklai. 2021 metais tokios sąnaudos (vairuotojų darbo užmokestis, kuro sąnaudos, autobusų remonto, nusidėvėjimo, draudimo, techninių apžiūrų sąnaudos ir pan.) sudarė 4,8 mln. Eur arba 73 proc. visų sąnaudų (6,6 mln. Eur);

⁵⁴ Kelių transporto kodeksas, 1996 m. lapkričio 19 d. Nr. I-1628 (su vėlesniais pakeitimais), 16 str. 2 d.

⁵⁵ Susisiekimo ministro 2010 m. liepos 20 d. įsakymas Nr.3-457 „Dėl nuostolių, patirtų vykdant keleivinio kelių transporto viešųjų paslaugų įsipareigojimus, kompensacijos apskaičiavimo tvarkos aprašo patvirtinimo“.

⁵⁶ *Ten pat*, 56, 3 p.

⁵⁷ Šiaulių miesto savivaldybės tarybos 2020-03-05 sprendimas Nr. T-60 „Dėl keleivinio kelių transporto vietiniais (miesto) susisiekimo maršrutais viešųjų paslaugų teikimo ir operatoriaus veiklos sutarčių patvirtinimo, įgaliojimų suteikimo ir sprendimo pripažinimo netekusiu galios“.

⁵⁸ Nuostolių, patirtų vykdant keleivinio kelių transporto viešųjų paslaugų įsipareigojimus, kompensacijos apskaičiavimo tvarkos aprašas, patvirtintas Šiaulių miesto savivaldybės administracijos direktoriaus 2013 m. gegužės 9 d. įsakymu Nr. A-563 (2021 m. balandžio 1 d. įsakymo Nr. A-434 redakcija), 6 p.

⁵⁹ Pajamų ir sąnaudų paskirstymo pagal veiklas tvarkos aprašas, patvirtintas UAB „Busturas“ generalinio direktoriaus 2021 m. vasario 8 d. įsakymu Nr. 32.

- netiesiogines (administracijos darbuotojų darbo užmokestis, komunalinės, reklamos sąnaudos ir pan.), kurios paskirstomos tarp kelių veiklų naudojant išvestinius koeficientus.

Išvestiniai koeficientai nustatyti atsižvelgiant į tris kriterijus: tenkančią *pardavimų, vairuotojų darbo užmokestį, autobusų ridos struktūrinę dalį.*

Netiesioginių išlaidų pobūdis	Miesto pervežimai	Tolimojo susisiekimo veikla	Užsakomieji reisai	Autobusų stoties veikla
Keleivių vežimo veikla, bet nebūdinga autobusų stočiai	0,938	0,062		
Keleivių vežimo veikla, tame tarpe užsakomieji reisai, bet nebūdinga autobusų stočiai	0,937	0,047	0,016	
Visos veiklos	0,88	0,044	0,015	0,061
Miesto ir tolimojo susisiekimo maršrutai bei autobusų stoties veikla	0,893	0,045		0,062
Tolimojo susisiekimo maršrutai bei užsakomieji reisai		0,774	0,226	

3 lentelė. Netiesioginių sąnaudų, susijusių su keleivių vežimo veiklomis, paskirstymo koeficientai

Vežėjo pateiktoje informacijoje apie išvestinių koeficientų nustatymą 2021 metams nurodyta, kad išvestiniai koeficientai buvo paskaičiuoti pagal faktinius 2020 metų duomenis. Skaičiuojant išvestinius koeficientus buvo atsižvelgta į tai, kad 2021 m. palikus pelningiausius tolimojo susisiekimo maršrutus (Vilniaus ir Kauno krypties) ir jų ridą bei įvertinus karantino poveikį keleivių skaičiui, ši veikla bus vykdoma tik 30 proc. apimtimi. Buvo tikimasi, kad maršrutuose keleivių skaičius nebus mažesnis nei 70 proc.

Patikrinus atskirų 2021 metų mėnesių (rugsėjo, lapkričio) sąnaudų paskirstymą pagal išvestinius koeficientus neatitikimų nenustatyta. Vežėjo apskaitos politikoje patvirtinti išvestiniai sąnaudų paskirstymo pagal veiklas koeficientai, tačiau pačių išvestinių koeficientų nustatymui naudojama tvarka nėra aprašyta. Tokia tvarka su bendrais principais, naudojamais kriterijais užtikrintų apskaitos nuoseklumą ir tęstinumą.

5.2. Bazinė 1 km savikaina indeksuota pagal tvarkos aprašo reikalavimus

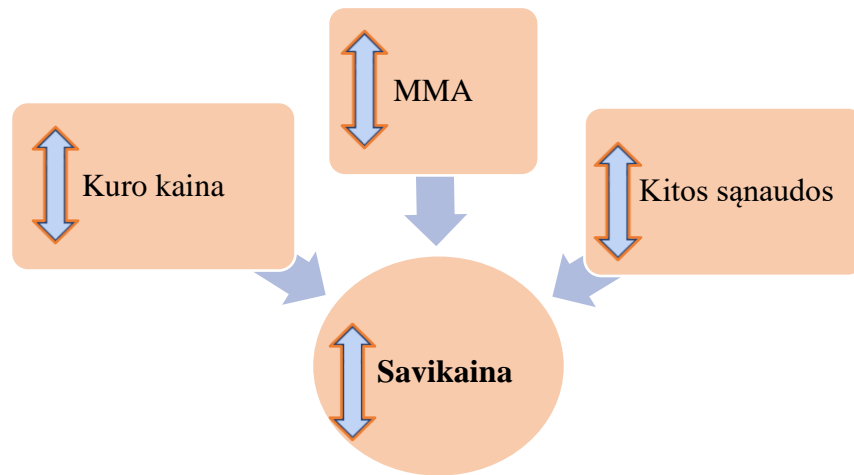
Savivaldybės ir UAB „Busturas“ pasirašytoje Nuostolių kompensavimo sutartyje⁶⁰ sutarta dėl 1 km ridos savikainos – 1,391 Eur/km, bei 5,0 procentų rentabilumo dydžio. Joje nurodyta, kad bazinė savikaina gali būti indeksuojama pagal Nuostolių kompensacijos apskaičiavimo tvarkos aprašo⁶¹ nuostatas. Šiame tvarkos apraše numatyta galimybė indeksuoti viešųjų paslaugų teikimo sutartyje nustatytą 1 km savikainą, pakitus rinkoje daugiau kaip 5 procentais šiems indeksavimo rodikliams:

- kuro kainai - koreguojama ne daugiau kaip keturis kartus metuose;
- minimaliai mėnesinei algai - koreguojamas ne daugiau kaip du kartus metuose.

Taip pat numatyta netiesioginių išlaidų koregavimo galimybė, jei pagal vežėjo pateiktus faktinius duomenis jos skiriasi nuo paskutiniame susitarime nurodytų duomenų daugiau kaip 5 procentais - koreguojamos ne daugiau kaip du kartus metuose.

⁶⁰ Keleivinio kelių transporto vietiniais (miesto) susisiekimo maršrutais viešųjų paslaugų teikimo ir nuostolių kompensavimo sutartis, 2020 m. balandžio 1 d. Nr. SŽ-411, 11 p.

⁶¹ Nuostolių, patirtų vykdant keleivinio kelių transporto viešųjų paslaugų įsipareigojimus, kompensacijos apskaičiavimo tvarkos aprašas, patvirtintas Šiaulių miesto savivaldybės administracijos direktoriaus 2013 m. gegužės 9 d. įsakymu Nr. A-563 (2021 m. balandžio 1 d. įsakymu Nr. A-434 redakcija), 7 p.

7 pav. Bazinės savikainos koregavimą įtakojantys veiksniai

Pagal Nuostolių kompensacijos apskaičiavimo tvarkos aprašo 8-9 p. nuostatas, bazinė savikaina gali būti koreguojama tik tokiais procentiniais dydžiais, kokiais pakito faktinės paslaugos teikimo išlaidos, tačiau ne daugiau nei faktiškai padidėjo indeksavimo rodikliai bei kitos (pardavimo, bendrosios, administravimo ir kitos) sąnaudos.

Vertinome, ar bazinė 1 km savikaina indeksuota vadovaujantis Nuostolių kompensacijos apskaičiavimo tvarkos aprašu.

Sudarant Nuostolių kompensavimo sutartį, 1 km ridos bazinė savikaina – 1,391 Eur/km – nustatyta pagal 2020 metų vasario mėnesio⁶² tiesiogines (autobusų vairuotojų darbo užmokestis, degalai, autobusų nusidėvėjimas, remontas, draudimas ir kt.) ir netiesiogines (pardavimo, bendrosios, administracinės, finansinės veiklos) faktines išlaidas keleivių vežimui bei autobusų ridą.

2021 metais dėl savikainos indeksavimo Vežėjas kreipėsi į Savivaldybę keturis kartus⁶³. Savikaina buvo indeksuota nuo 2021 m. rugsėjo 1 d.⁶⁴, nustatant 1 km ridos savikainą 1,506 Eur/km., bei nuo 2021 m. lapkričio 1 d.⁶⁵, nustatant 1 km ridos savikainą 1,595 Eur/km.

⁶² Ataskaitinio mėnesio prieš pasirašant sutartį duomenys.

⁶³ UAB „Busturas“ 2021 m. gegužės mėn. 25 d. raštas Nr. SR-305/05 „Dėl keleivinio kelių transporto vietiniais (miesto) susisiekimo maršrutais viešųjų paslaugų teikimo ir nuostolių kompensavimo sutarties ir dėl keleivinio kelių transporto vietiniais (miesto) susisiekimo maršrutais operatoriaus veiklos ir sąnaudų kompensavimo sutarties pakeitimų“; UAB „Busturas“ 2021 m. liepos mėn. 1 d. raštas Nr. SR-404/07 „Dėl 2020 m. kovo 30 d. sutarties Nr. SŽ-411 „Keleivinio kelių transporto vietiniais (miesto) susisiekimo maršrutais viešųjų paslaugų teikimo ir nuostolių kompensavimo“ 11 punkto dalinio pakeitimo“; UAB „Busturas“ 2021 m. rugpjūčio mėn. 19 d. raštas Nr. SR-508 „Dėl 2020 m. kovo 30 d. sutarties Nr. SŽ-411 „Keleivinio kelių transporto vietiniais (miesto) susisiekimo maršrutais viešųjų paslaugų teikimo ir nuostolių kompensavimo“ 11 punkto dalinio pakeitimo“; UAB „Busturas“ 2021 m. lapkričio mėn. 25 d. raštas Nr. SR-768 „Dėl papildomo susitarimo Nr. SŽ-1163 prie keleivinio kelių transporto vietiniais (miesto) susisiekimo maršrutais viešųjų paslaugų teikimo ir nuostolių kompensavimo sutarties Nr. SŽ-411 dalinio pakeitimo“.

⁶⁴ Papildomas 2021 m. rugsėjo 30 d. susitarimas Nr. SŽ-1163 prie keleivinio kelių transporto vietiniais (miesto) susisiekimo maršrutais viešųjų paslaugų teikimo ir nuostolių kompensavimo sutarties Nr. SŽ-411.

⁶⁵ Papildomas 2021 m. gruodžio 2 d. susitarimas Nr. SŽ-1467 prie keleivinio kelių transporto vietiniais (miesto) susisiekimo maršrutais viešųjų paslaugų teikimo ir nuostolių kompensavimo sutarties Nr. SŽ-411.

	2020 m. vasario mėn. faktinė savikaina	Vienam km	2021 m. 01-07 mėn. vidutinė faktinė 1 mėnesio savikaina	Vienam km	padidėjimo %	2021 m. spalio mėn. faktinė savikaina	Vienam km	padidėjimo %
	Sutartis nuo 2020.04.01		Sutartis nuo 2021.09.01			Sutartis nuo 2021.11.01		
Tiesioginės išlaidos, tame tarpe: autobusų vairuotojų darbo užmokestis	372689,08	0,998	375902,07	1,080	8	457634,68	1,220	13
degalai	162170,09	0,434	167443,05	0,481	11	182411,3	0,486	1
	117636,62	0,315	129480,12	0,372	18	202892,2	0,541	45
Netiesioginės išlaidos	146204,89	0,392	147784,6	0,425	8	139902,54	0,373	-12
Finansinės veiklos sąnaudos	571,62	0,001531	478,49	0,001375	-10	403,86	0,001077	-22
RIDA (km)	373 395,20		347 996,43			374981,11		
Sąnaudos 1 km	1,391		1,506		8,3	1,595		5,9
INDEKSAVIMO RODIKLIAI			INDEKSAVIMO RODIKLIAI			INDEKSAVIMO RODIKLIAI		
AB "Orlen Lietuva" nurodyta dyzelinių degalų Bazinė kaina Eur/1000 ltr			AB "Orlen Lietuva" nurodyta dyzelinių degalų Bazinė kaina Eur/1000 ltr			AB "Orlen Lietuva" nurodyta dyzelinių degalų Bazinė kaina Eur/1000 ltr		
2019.12 mėn. - 2020.02 mėn.	837,38		2021 m. II ketv.	829,15	-1	2021 m. III ketv.	886,25	6,9
Gamtinių dujų importo Eur/MWh kaina			Gamtinių dujų importo Eur/MWh kaina			Gamtinių dujų importo Eur/MWh kaina		
2019.12 mėn. - 2020.02 mėn. (18,55+13,57+11,06)	14,39		2021 m. II ketv. (19,05+20,62+24,97)	21,55	50	2021 m. III ketv. (27,84+31,83+41,38)	33,68	56,3
MMA			MMA			MMA		
2020 m. II ketv.	607		2021 m. II ketv.	642	5,8	2021 m. III ketv.	642	0

4 lentelė. Bazinės 1 km savikainos indeksavimas

Patikrinus savikainos indeksavimą nuo 2021 m. rugsėjo 1 d. ir nuo 2021 m. lapkričio 1 d. neatitikimų teisės aktams nenustatyta. Iš 4 lentelės duomenų matyti, kad bazinė savikaina indeksuota pagal *faktines* paslaugos teikimo išlaidas, neviršijus indeksavimo rodiklį, didžiaja dalimi dėl gamtinių dujų kainos (gamtinių dujų sąnaudos sudaro daugiau kaip 80 proc. visų degalų sąnaudų) pokyčio.

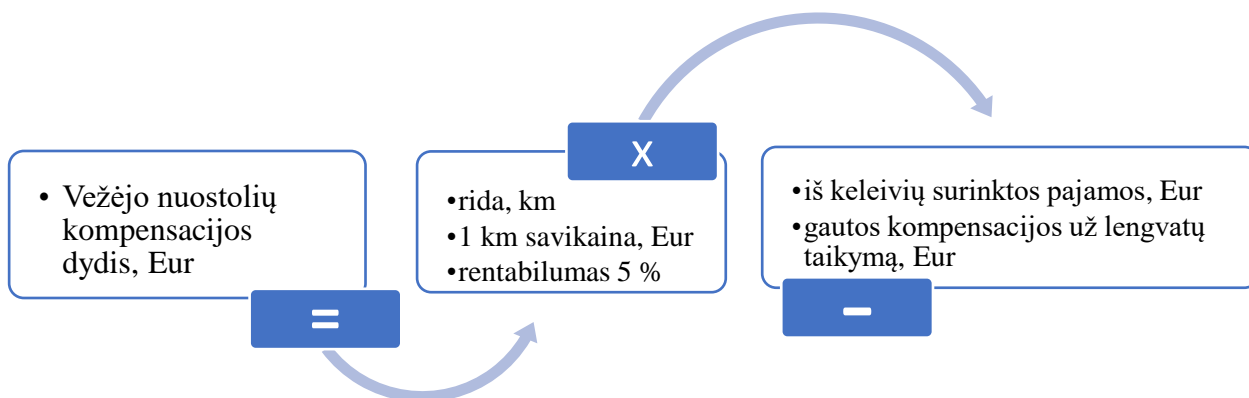
Atkreiptinas dėmesys, kad Nuostolių kompensacijos apskaičiavimo tvarkos aprašo naujoje redakcijoje⁶⁶, kuris įsigaliojo nuo 2022 m. sausio 1 d., numatyta galimybė indeksuoti 1 km savikainą neatsižvelgiant į indeksavimo rodiklius. Šiame tvarkos apraše nurodyta, kad viešųjų paslaugų teikimo sutartyje nustatyta savikaina indeksuojama / koreguojama *kas mėnesį* tokiu dydžiu, kokiu sumažėjo / padidėjo praėto mėnesio viešosios paslaugos 1 km faktinė savikaina, todėl praėjusio mėnesio faktinė 1 km viešosios paslaugos savikaina yra ateinančio mėnesio bazinė savikaina.

5.3. Vežėjo patirtų nuostolių kompensavimas vykdomas tinkamai, tačiau visi nuostoliai nepadengiami

Nuostolių kompensacijos apskaičiavimo tvarkos aprašo nuostatomis⁶⁷ Vežėjo nuostolių kompensacijos dydžiui apskaičiuoti naudojama 1 km *faktinė* ridos savikaina, bet ne didesnė, nei nustatyta *bazinė* savikaina Nuostolių kompensavimo sutartyje, įvertinus indeksavimą. Skaičiuojant nuostolių kompensavimą į formulę turi būti įtraukta tokia savikaina, kuri yra mažesnė. Vežėjo nuostolių kompensacijų dydis apskaičiuojamas:

⁶⁶ Nuostolių, patirtų vykdant keleivinio kelių transporto viešųjų paslaugų įsipareigojimus, kompensacijos apskaičiavimo tvarkos aprašas, patvirtintas Šiaulių miesto savivaldybės administracijos direktoriaus 2013 m. gegužės 9 d. įsakymu Nr. A-563 (2021 m. gruodžio 29 d. įsakymo Nr. A-2122 redakcija), 7 p.; 8 p.

⁶⁷ Nuostolių, patirtų vykdant keleivinio kelių transporto viešųjų paslaugų įsipareigojimus, kompensacijos apskaičiavimo tvarkos aprašas, patvirtintas Šiaulių miesto savivaldybės administracijos direktoriaus 2013 m. gegužės 9 d. įsakymu Nr. A-563 (2021 m. balandžio 1 d. įsakymo Nr. A-434 redakcija), 6 p.

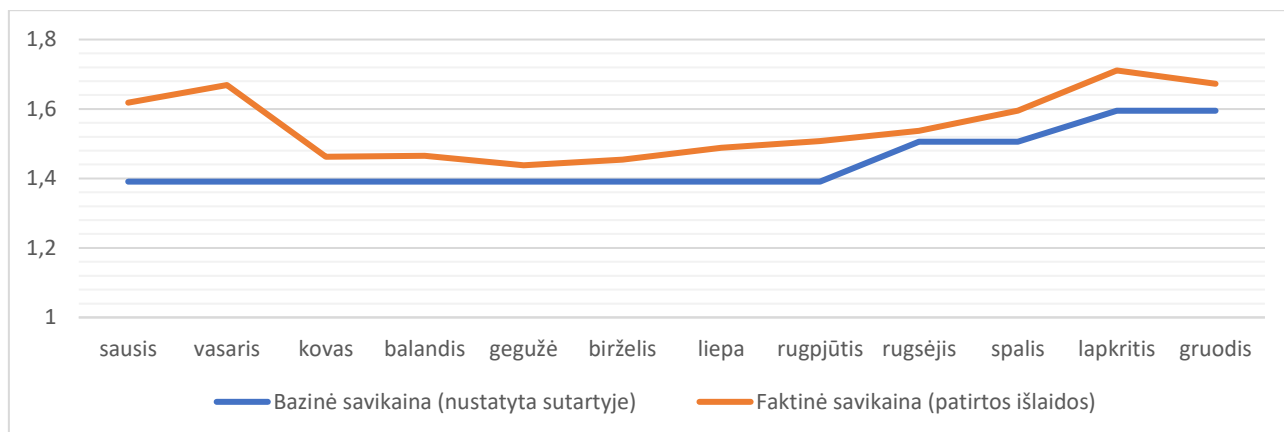

8 pav. Vežėjo nuostolių kompensacijos dydžio apskaičiavimo formulė

Pasibaigus kalendoriniams metams, Savivaldybė gali pareikalauti iš Vežėjo pateikti praėjusiais kalendoriais metais patirtų nuostolių ataskaitą⁶⁸. Jeigu kompensuota suma bus didesnė už patirtus nuostolius, Vežėjas šią sumą turi grąžinti.

Analizavome Vežėjo 2021 metais pateiktas ataskaitas nuostolių kompensavimui ir vertinome, ar atitinka nustatytus reikalavimus ir yra tinkami prašomos kompensacijos dydžiui pagrįsti.

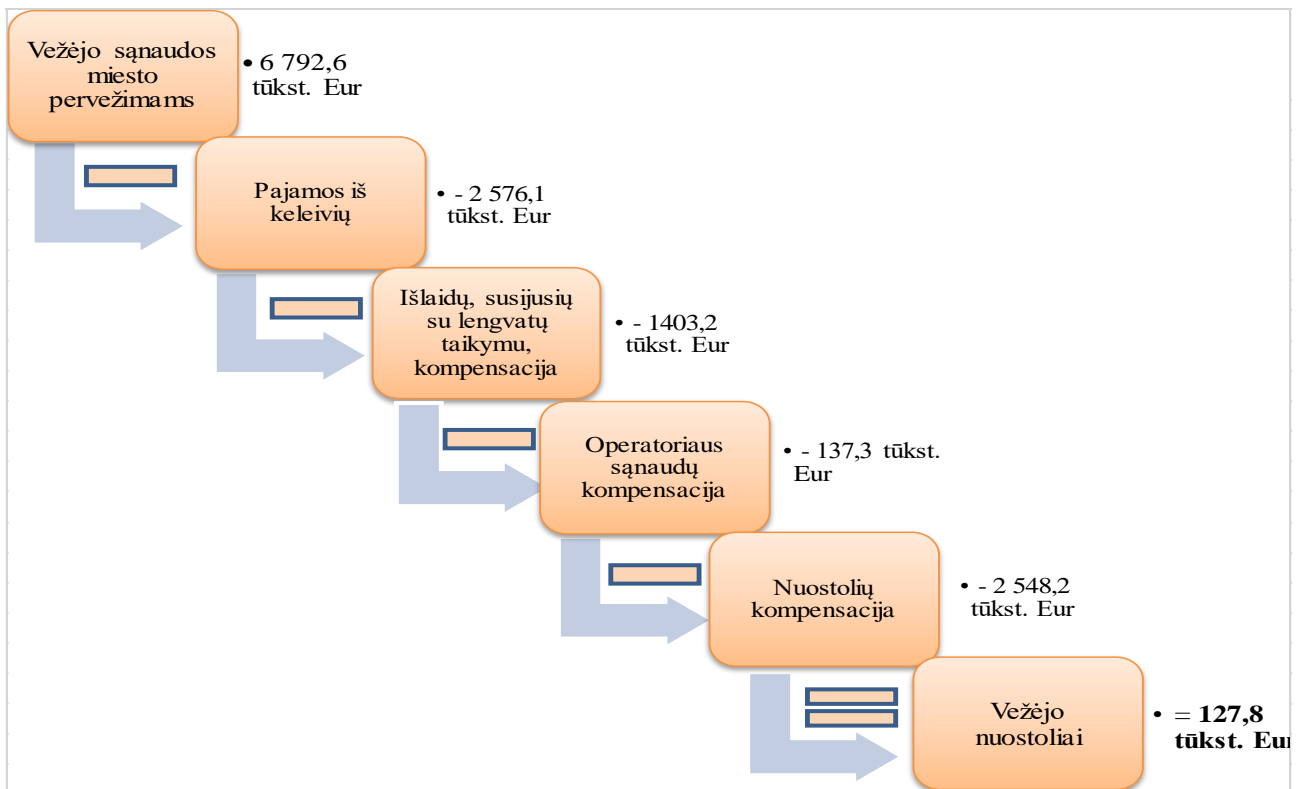
Vežėjas kas mėnesį teikiamoje 1 km savikainos apskaičiavimo pažymyje nurodo bazinę ir faktinę 1 km savikainą. Į nuostolių kompensavimą įtraukiamos tik tiesiogiai su miesto pervežimais susijusios sąnaudos (netraukiamos 5 viešųjų paslaugų teikimo maršrutų ir operatoriaus sąnaudos) ir netiesioginių sąnaudų dalis, po perskirstymo tenkanti miesto pervežimams. Nustatyta, kad 2021 metais nuostoliai buvo kompensuoti neviršijant tvarkos apraše nustatytų dydžių – pagal bazinę 1 km savikainą, kuri buvo mažesnė už faktinę:

9 pav. Sutartyje nustatyta bazinė 1 km savikaina ir 2021 m. faktinė savikaina, Eur

Kadangi kompensuojama bazinė (nustatyta sutartyje) savikaina visus metus buvo mažesnė už faktinę savikainą, Vežėjui 2021 metais nebuvo kompensuota 127,8 tūkst. Eur nuostolių:

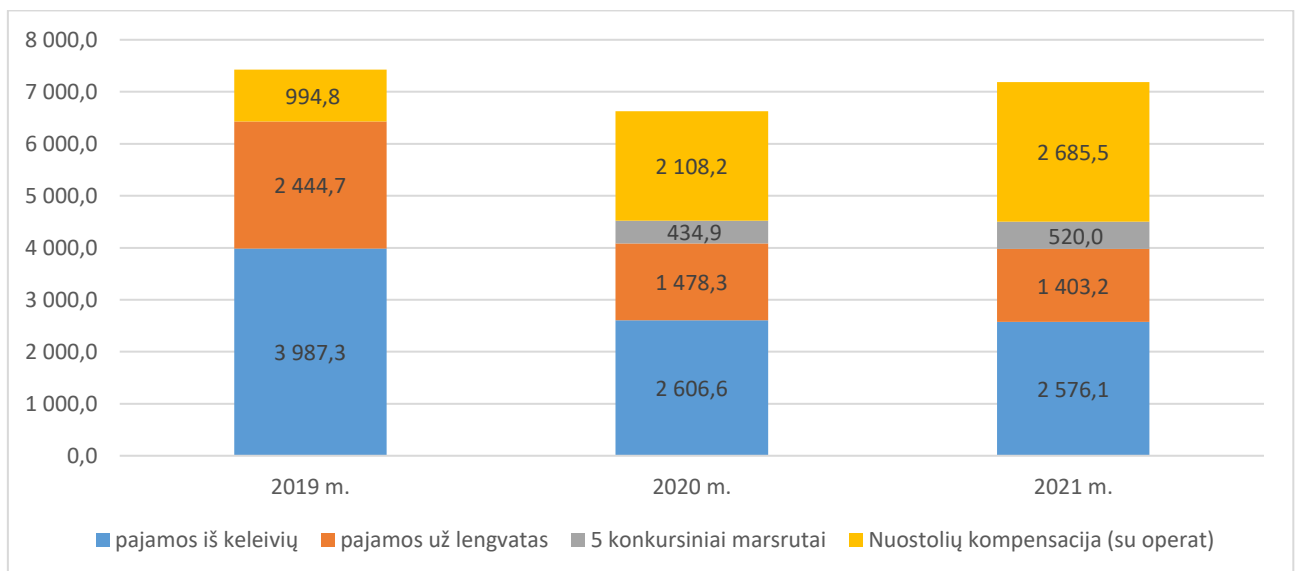
⁶⁸ Keleivinio kelių transporto vietiniais (miesto) susisiekimo maršrutais viešųjų paslaugų teikimo ir nuostolių kompensavimo sutartis, 2020 m. balandžio 1 d. Nr. SŽ-411, 15 p.

10 pav. 2021 metais nekompensuotų nuostolių dalies apskaičiavimas (UAB „Busturas“ apskaitos duomenimis)

Nuostolių kompensacijos 2021 metais apskaičiavimo sudedamųjų dalių reikšmės pateiktos 4 priede. Metinė pajamų, kompensacijų už lengvatinių keleivių vežimą ir patirtus Vežėjo nuostolius suma 2021 metais neviršijo apskaičiuotos metinės paslaugos savikainos (įvertinus rentabilumą)⁶⁹.

Palyginus su ankstesniais laikotarpiais Vežėjo nuostoliai didėjo dėl sumažėjusių pajamų, gautų iš bilietų pardavimo keleiviams ir lengvatų taikymo.

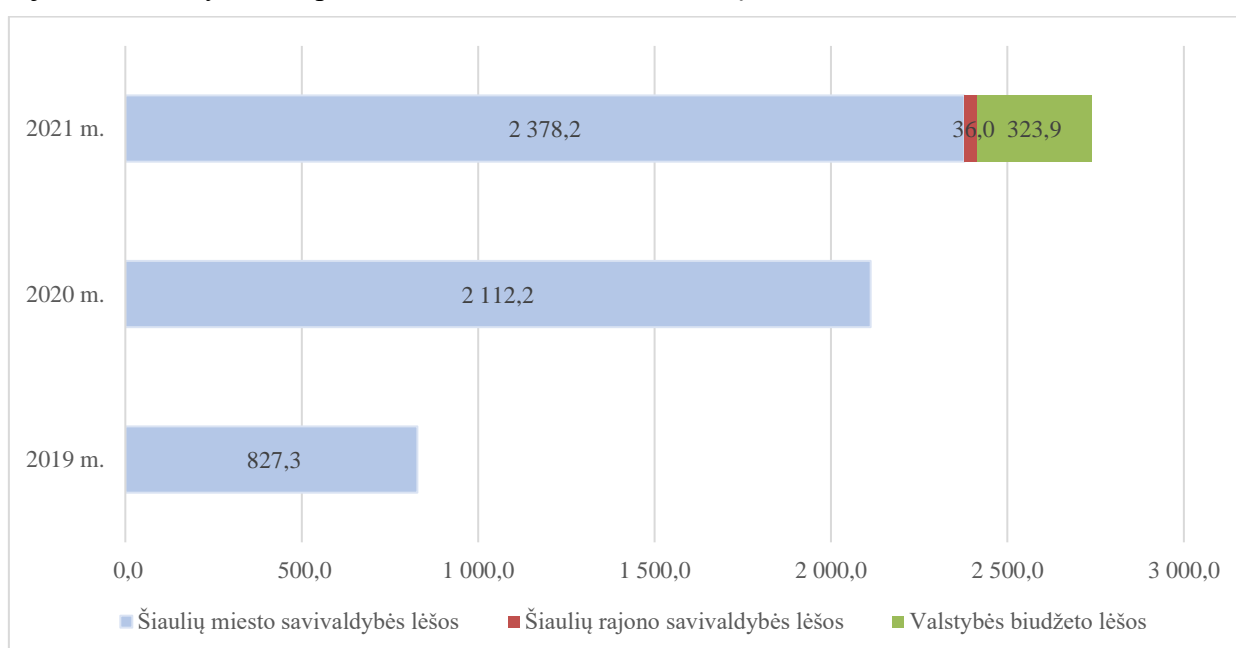
11 pav. UAB „Busturas“ pajamų bei gautų nuostolių ir operatoriaus veiklos kompensacijų pokytis 2019 – 2021 m., tūkst. Eur

⁶⁹ Nuostolių, patirtų vykdant keleivinio kelių transporto viešųjų paslaugų įsipareigojimus, kompensacijos apskaičiavimo tvarkos aprašas, patvirtintas Šiaulių miesto savivaldybės administracijos direktoriaus 2013 m. gegužės 9 d. įsakymu Nr. A-563 (2021 m. balandžio 1 d. įsakymo Nr. A-434 redakcija), 22 p.

Pastebėtina, kad UAB „Busturas“ 2021 metais gavo ir kitų, su viešųjų paslaugų teikimu nesusijusių, pajamų, tokių kaip nereikalingo ar nenaudojamo turto pardavimo, nuomos, reklamos ir kt., iš viso už 149,2 tūkst. Eur. Šios pajamos skaičiuojant Savivaldybės kompensuojamas sumas, nevertintos.

Šalyje paskelbus karantiną, Sveikatos apsaugos ministro – valstybės lygio ekstremalios situacijos valstybės operacijų vadovo sprendimu⁷⁰ buvo apribota autobusų parko veikla, teikiant viešąsias keleivių vežimo paslaugas, kas tiesiogiai įtakojo keleivių srautų mažėjimą. Sumažėjus keleivių srautams, sumažėjo ir vežėjų gaunamos pajamos, tuo pačiu išaugo savivaldybių išlaidos nuostoliams kompensuoti. Savivaldybė kreipėsi⁷¹ į Finansų ministeriją, prašydama rasti galimybę kompensuoti 1 216,0 tūkst. Eur patirtas papildomas išlaidas (tiesioginius nuostolius) karantino metu. 2021 m. lapkričio mėn. skirta⁷² 323,9 tūkst. Eur valstybės lėšų.

Pastebėtina, kad dalį Savivaldybės patiriamų išlaidų keleivių vežimo nuostoliams kompensuoti dengia Šiaulių rajono savivaldybė. Sutartys su Šiaulių rajono savivaldybės administracija dėl susidariusių nuostolių kompensavimo proporcingai nuvažiuotiems kilometrams Šiaulių rajono teritorijoje sudarytos 2021 m. sausio 6 d.⁷³ ir 2021 m. rugpjūčio 13 d.⁷⁴. Per 2021 metus Šiaulių rajono savivaldybė kompensavo 36,0 tūkst. Eur nuostolių.

12 pav. Savivaldybės išlaidos operatoriaus veiklos ir nuostolių kompensavimui 2019 – 2021 metais (Savivaldybės administracijos Biudžeto išlaidų sąmatos vykdymo ataskaitų duomenimis), tūkst. Eur

Tiek nuostolius, patirtus teikiant vežimo paslaugas, tiek Operatoriaus sąnaudas kompensuoja Savivaldybė iš 11 programoje (11.03.01.04 – kompensuoti keleivių vežimo vietiniais maršrutais organizavimo išlaidas) numatytų lėšų.

⁷⁰ Sveikatos apsaugos ministro – Valstybės lygio ekstremalios situacijos valstybės operacijų vadovo 2020 m. kovo 16 d. sprendimas Nr. V-399 „Dėl karantino režimo priemonių nustatymo organizuojant ir vykdant keleivių vežimą“. Sveikatos apsaugos ministro – valstybės lygio ekstremaliosios situacijos valstybės operacijų vadovo 2020 m. lapkričio 6 d. sprendimas Nr. V- 2513 „Dėl karantino režimo priemonių nustatymo teikiant viešojo transporto paslaugas“.

⁷¹ Šiaulių miesto savivaldybės administracijos 2021 m. balandžio 23 d. raštas Nr. S-1528 „Dėl papildomų išlaidų, susidariusių dėl Covid-19 pandemijos metu priimtų apribojimų vežant keleivius miesto maršrutais, kompensavimo“.

⁷² 2021 m. lapkričio mėn. 24 d. nutarimas Nr. 977 „Dėl lėšų skyrimo iš Lietuvos Respublikos Vyriausybės rezervo“.

⁷³ Išlaidų, skirtų nuostolių, patirtų teikiant keleivinio kelių transporto Šiaulių miesto susisiekimo maršrutais, kurių dalis patenka į Šiaulių rajono savivaldybės teritoriją, viešųjų paslaugų išpareigojimus, daliniam padengimui, kompensavimo sutartis, 2021 m. sausio 6 d. Nr. SŽ-06.

⁷⁴ Išlaidų, skirtų nuostolių, patirtų teikiant keleivinio kelių transporto Šiaulių miesto susisiekimo maršrutais, kurių dalis patenka į Šiaulių rajono savivaldybės teritoriją, viešųjų paslaugų išpareigojimus, daliniam padengimui, kompensavimo sutartis, 2021 m. rugpjūčio 13 d. Nr. SŽ-938.

Nuostolių kompensavimo sutarties⁷⁵ preambulėje nurodyta, jog sutartis sudaroma siekiant užtikrinti paslaugų teikimo tęstinumą tol, kol konkurencingos procedūros būdu bus parinktas nuolatinis paslaugų teikėjas. Viešųjų pirkimų įstatymo nuostatos numato galimybę viešąsias paslaugas teikti sudarius vidaus sandorį. Kadangi Lietuvos Respublikos Konstituciniame Teisme⁷⁶ priimtas prašymas šio klausimo ištyrimui, audito metu sutarties atitikimo teisės aktams nevertinome.

5.4. Savivaldybė 2021 metams peržiūrėjo keleivių vežimo reguliariais reisais vietinio susisiekimo maršrutais konkrečius tarifų dydžius

Tarybai suteikta diskrecija dėl bilieto kainos nustatymo. Kaina nustatoma, atsižvelgiant į gyventojų lūkesčius, socialinius, ekonominius poreikius. Kelių transporto kodekso⁷⁷ nuostatomis, *savivaldybių tarybos* nustatyti keleivių vežimo reguliariais reisais vietinio susisiekimo maršrutais konkretūs tarifų dydžiai peržiūrimi ne rečiau kaip kartą per metus, atsižvelgiant į vežimo sąnaudų, gautų pajamų pokyčius ir viešųjų paslaugų sutartyse tarp savivaldybių ir vežėjų numatytus išpareigojimus.

Vertinome, ar keleivių vežimo reguliariais reisais vietinio susisiekimo maršrutais tarifai periodiškai peržiūrimi. Ar juos keičiant atsižvelgiama į ekonominius kriterijus.

Taryba nuo 2021 m. sausio 1 d. patvirtino⁷⁸ vienos kelionės autobusu kainą – 0,60 Eur. 2021 m. gegužės 25 d. Tarybos sprendimu⁷⁹ dėl kainų nustatymo, numatyta galimybė, įsigijus elektroninius bilietus mobiliąja programėle „ŠiauliaiBUS“, naudoti terminuotą kalendorinio mėnesio bilietą kaupiamuoju principu, tarifai nepakito.

Pagal audito metu Ekonomikos ir investicijų skyriaus pateiktą informaciją, „Administracija paveda Vežėjui peržiūrėti keleivių vežimo reguliaraus vietinio (miesto) susisiekimo autobusų maršrutais Šiaulių mieste bilietų kainas ir atsižvelgiant į keleivių vežimo miesto maršrutais sąnaudų ir gautų pajamų pokyčius, pateikti jų didinimo pasiūlymus (2-3 variantus). Vežėjo pateikti pasiūlymai aptariami Administracijos pasitarime dėl keleivių vežimo tarifų peržiūrėjimo ir teikiamas siūlymas Tarybai didinti / nedidinti atitinkamų bilietų rūšių kainas“.

Vežėjas nurodė, kad kainos padidinimui ekonominių paskaičiavimų audituojamais 2021 metais neteikė, bet diskusijų šia tema tikrai buvo ir ne kartą. Skaičiavimus yra teikę diskusijai dėl nemokamo važiavimo, dėl solidaraus kaštų pasidalijimo tarp keleivių ir savivaldybės. Kartu su nuostolių kompensacijos paskaičiavimu yra teikiamos ir pažymos apie faktinę to mėnesio savikainą. Nuostoliai kompensuojami pagal patvirtintą bazinę 1 km savikainą, kuri ne visada atitinka faktinę savikainą.

6. Sutarčių dėl keleivių vežimo paslaugų vykdoma kontrolė

Pagal iki 2020 kovo 4 d. galiojusio Šiaulių miesto savivaldybės sudaromų sutarčių pasirašymo tvarkos aprašo⁸⁰ 40 p. nuostatą „Kiekvienos sutarties paskutiniame lape turi būti nurodytas sutarties kuratorius – už sutarties tinkamą vykdymą atsakingas asmuo“. Naujajame Šiaulių miesto savivaldybės vardu sudaromų sutarčių pasirašymo tvarkos apraše⁸¹ ne tik išlikusi nuostata dėl sutarties kuratoriaus skyrimo, bet ir 22 p. detaliau aprašyta jo atsakomybė: „Kuratorius atsakingas už sutarties vykdymo terminų laikymąsi, tinkamą informacijos pateikimą sutarties šalims, sutartinių

⁷⁵ Keleivinio kelių transporto vietiniais (miesto) susisiekimo maršrutais viešųjų paslaugų teikimo ir nuostolių kompensavimo sutartis, 2020 m. balandžio 1 d. Nr. SŽ-411.

⁷⁶ Prašymas Lietuvos Respublikos Konstituciniame Teisme Nr. 1B-17/2020 (byla Nr. 3/2021).

⁷⁷ Kelių transporto kodeksas, 1996 m. lapkričio 19 d. Nr. I-1628 (su vėlesniais pakeitimais), 16 str. 2 d.

⁷⁸ Šiaulių m. savivaldybės tarybos 2020 m. gruodžio 3 d. sprendimas Nr. T-440 „Dėl Šiaulių miesto savivaldybės tarybos 2017 m. gegužės 25 d. sprendimo Nr. T-190 „Dėl keleivių vežimo reguliariaisiais vietinio susisiekimo autobusų maršrutais Šiaulių mieste kainų nustatymo“ pakeitimo“.

⁷⁹ Šiaulių m. savivaldybės tarybos 2021 m. gegužės 6 d. sprendimas Nr. T-166 „Dėl Šiaulių miesto savivaldybės tarybos 2017 m. gegužės 25 d. sprendimo Nr. T-190 „Dėl keleivių vežimo reguliariaisiais vietinio susisiekimo autobusų maršrutais Šiaulių mieste kainų nustatymo“ pakeitimo“.

⁸⁰ Šiaulių miesto savivaldybės sudaromų sutarčių pasirašymo tvarkos aprašas, patvirtintas Šiaulių miesto savivaldybės tarybos 2013 m. gruodžio 19 d. sprendimu Nr. T-320.

⁸¹ Šiaulių miesto savivaldybės vardu sudaromų sutarčių pasirašymo tvarkos aprašas, patvirtintas Šiaulių miesto savivaldybės tarybos 2020 m. kovo 5 d. sprendimu Nr. T-59.

įsipareigojimų vykdymą laiku ir raginimų dėl artėjančių ar praleistų sutarties vykdymo terminų pateikimą laiku, informacijos apie kitus sutarties vykdymo nesklandumus ir problemas pateikimą, tų problemų sprendimą pagal savo kompetenciją arba pasitelkiant tam reikalingus asmenis. Kuratorius taip pat atsakingas už viešojo pirkimo sutarčių paviešinimą įstatymo nustatyta tvarka ir terminais“.

Audito peržiūrai pateiktose Savivaldybės sutartyse su UAB „Busturas“ dėl keleivių vežimo vietiniais (miesto) maršrutais viešųjų paslaugų teikimo – sutarties kuratorius nenurodytas. Šių sutarčių, išskyrus Viešųjų paslaugų teikimo, vykdymo kontrolė numatyta tvarkų aprašuose: Nuostolių kompensacijos apskaičiavimo, Operatoriaus veiklos sąnaudų kompensavimo, El. bilieto su nuolaida, Parduotų su nuolaida bilietų patikrinimo. Kontrolės vykdymas pavestas Ekonomikos ir investicijų bei Miesto ūkio ir aplinkos skyriams.

Ekonomikos ir investicijų skyriaus atsakingiems darbuotojams pavesta:

- reguliariai kiekvieną mėnesį atlikti ataskaitų patikrą dėl Vežėjo išlaidų už lengvatinių keleivių vežimą, pateiktų duomenų analizę, rengti tarnybinius pranešimus, teikti dokumentus derinimui, apmokėjimui, informuoti Vežėją apie patikrinimo rezultatus;
- patikrinti operatoriaus veiklos sąnaudų kompensavimo įkainį pateiktose ataskaitose ir įvertinti kompensuojamų sąnaudų paskaičiavimo teisingumą;
- įvertinti nuostolių kompensacijos faktinę savikainos bei rentabilumo dydžius.

Miesto ūkio ir aplinkos skyriaus atsakingiems darbuotojams pavesta:

- tikrinti operatoriaus veiklos sąnaudų bei nuostolių kompensavimo ataskaitose nurodytą faktinę (nuvažiuotą) ridą, įvertinant informaciją apie planuotus ir nutrauktus reisus.

Siekiant įsitikinti kompensavimo dydžio apskaičiavimo teisingumu, Skyriai iš Vežėjo gali pareikalauti kitų papildomų ataskaitų ar dokumentų. Tačiau kai kurių nurodytų papildomų dokumentų⁸², pvz. bilietų pardavimo apskaitos knygų, bilietų pardavimo žiniaraščių, bilietų kontrolės lapų, perėjus prie elektroninių bilietų naudojimo, Vežėjas jau neberengia.

Vertinome, ar yra paskirti savivaldybės darbuotojai, atsakingi už UAB „Busturas“ pateiktos informacijos tikrinimą, taip pat jų veiksmus ir atliekamas vidaus kontrolės procedūras, užtikrinant teisingą atlygio paskaičiavimą.

Pagal audito metu surinktus duomenis, vidaus kontrolės priemonės dėl Ataskaitų teikimo ir sąskaitų apmokėjimo yra vykdomos, tačiau sutartinių įsipareigojimų vykdymo kontrolė turėjo trūkumų.

Miesto ūkio ir aplinkos skyrius, atsakingas už priemonės *Vykdyti keleivių vežimą vietinio (miesto) reguliaraus susisiekimo autobusų maršrutais* vykdymą, Viešųjų paslaugų teikimo sutarties kuratoriumi nurodė vyr. specialistą L.G. Šio specialisto pareigybės aprašyme, galiojusiame audituojamu laikotarpiu, kaip pagrindinė veiklos srities specializacija nurodytas keleivių vežimo organizavimas, prie funkcijų – viešųjų paslaugų teikimo administravimas ir koordinavimas, susijusios informacijos apdorojimas, teisės aktų projektų, kitų pasiūlymų, susijusių su viešųjų paslaugų teikimo administravimu, rengimas ir pan. Pareigybės aprašyme taip pat numatyta, kad vyriausiasis specialistas „vykdo priskirtų sutarčių kuratoriaus funkcijas“. Šis specialistas faktiškai atlieka Vežėjo pateiktų viešųjų paslaugų perdavimo-priėmimo aktuose pateiktų duomenų (įvykdytų ir nutrauktų reisų skaičius, faktinė rida) patikrą.

Informacijos, kokių konkrečių dokumentų minėtam specialistui priskirta Viešųjų paslaugų teikimo sutartis dėl keleivių vežimo vietinio (miesto) reguliaraus susisiekimo maršrutais (5-ių atskirtų maršrutų grupė) Šiaulių mieste, audito metu negavome. Viešųjų paslaugų teikimo sutarties kontrolė ne visais atvejais vykdoma tinkamai, pvz. neužtikrintas Vežėjo įsipareigojimas dėl darbuotojams mokėtino darbo užmokesčio mėnesio medianos.

⁸² Vežėjo ataskaitų apie parduotus su nuolaida važiavimo vietinio (miesto) reguliaraus susisiekimo autobusais bilietus patikrinimo tvarkos aprašas, patvirtintas Šiaulių miesto savivaldybės administracijos direktoriaus 2019 m. birželio 6 d. įsakymu Nr. A-820 (2021 m. kovo 26 d. įsakymo Nr. A-398 redakcija), 19 p.

Ekonomikos ir investicijų skyriaus atsakingas darbuotojas vykdė jam pavestas funkcijas dėl kontrolės procedūrų atlikimo: reguliariai kiekvieną mėnesį atliko lengvatinio keleivių vežimo reguliaraus susisiekimo miesto maršrutais pateiktą ataskaitų patikrą, duomenų analizę, rengė tarnybinius pranešimus, teikė dokumentus derinimui, apmokėjimui, informavo Vežėją apie patikrinimo rezultatus; tikrino Vežėjo pateiktose sąskaitose dėl operatoriaus sąnaudų bei nuostolių kompensacijos paskaičiavimo teisingumą. Vežėjo ataskaitose kompensacijos dydžiui pagrįsti neatitikimų 2021 metais nebuvo nustatyta. Ataskaitos pateiktos pagal tvarkos aprašų reikalavimus dėl apimties, terminų, duomenų.

7. UAB „Busturas“ ėmėsi priemonių mažinti patiriamus kaštus, didinti pajamas ir gerinti teikiamų paslaugų kokybę

Reglamento (EB) Nr. 1370/2007 priedo 7 dalis numato, kad „kompensavimo metodas turi skatinti viešųjų paslaugų operatorius palaikyti arba plėtoti veiksmingą valdymą, kurį būtų galima objektyviai įvertinti, ir pakankamai aukštos kokybės keleivinio transporto paslaugų teikimą“.

Savivaldybė yra išreiškusi savo lūkesčius⁸³, susijusius su UAB „Busturas“ veikla: tapti modernia, konkurencinga ir patikima bendrove, teikiančia kokybiškas ir saugias keleivių pervežimo autobusais paslaugas; atnaujinti transporto priemonių parką; padidinti papildomas įplaukas iš netiesioginės veiklos; efektyvinti bendrovės valdymą; siekti optimalių finansinių rodiklių. Tai numatyta ir UAB „Busturas“ strateginiame veiklos plane⁸⁴.

Audito metu rinkome duomenis apie vežėjo priimtus sprendimus bei įvykdytas priemones siekiant strateginių tikslų.

Viena iš priemonių, siekiant užtikrinti patogų, visiems prieinamą ir kokybišką keliavimą mieste, UAB „Busturas“ viešo konkurso tvarka 2021 metais sudaryta sutartis⁸⁵ dėl Šiaulių miesto viešojo transporto maršrutų atnaujinimo *galimybių studijos* parengimo. Galimybių studijos tikslas – išanalizuoti ir įvertinti esamų viešojo transporto maršrutų tinkamumą bei parengti jų atnaujinimo planą, atsižvelgiant į gyventojų poreikius bei taršos mažinimo tikslus.

Taip pat, nuo 2021 m. sausio mėn. Šiaulių miesto viešajame transporte už keliones galima atsiskaityti naująja mobiliąja programėle *ŠiauliaiBUS*, kuri leidžia planuoti norimą maršrutą, matyti autobusų judėjimą mieste realiu laiku ir kt. Nuo 2021 m. birželio mėnesio veikia ir kaupiamojo bilieto funkcija: per kalendorinį mėnesį pažymėjus kelionių už tam tikrą pinigų sumą, vienos kelionės (vienkartinis) elektroninis bilietas automatiškai tampa terminuotu kalendorinio mėnesinio elektroniniu bilietu.

UAB „Busturas“, įgyvendindamas savo strateginius tikslus, atnaujino transporto paslaugoms Šiaulių mieste teikti naudojamus autobusus. Nauji autobusai įsigyti iš Šiaulių miesto savivaldybės administracijos lėšų, nuosavų lėšų ir įvairių projektų lėšų. 2019 metais įsigijo 33 autobusus, tame skaičiuje iš Europos Sąjungos sanglaudos fondo ir nuosavų lėšų įsigyta 12 naujų autobusų pagal projektą „Šiaulių miesto viešojo transporto priemonių parko atnaujinimas“, kurie priskirti 5 maršrutams pagal Viešųjų paslaugų teikimo sutartį⁸⁶. 2020 metais įsigijo 20 vnt. autobusų. Materialinės bazės atnaujinimas sumažino autobusų, skirtų miesto pervežimams, amžiaus vidurkį nuo 15,3 (2018 m.) iki 9,5 (2020 m.)⁸⁷.

⁸³ Raštas dėl Šiaulių miesto savivaldybės lūkesčių, susijusių su uždarnosios akcinės bendrovės „Busturas“ 2019 – 2021 m. veikla, patvirtintas Šiaulių miesto savivaldybės administracijos direktoriaus 2019 m. kovo 22 d. įsakymu Nr. A-418 (su vėlesniais pakeitimais).

⁸⁴ UAB „Busturas“ strateginis veiklos planas 2019-2021 metams, patvirtintas 2019 m. birželio 11d. valdybos posėdžio protokolu Nr. 4.

⁸⁵ Šiaulių miesto viešojo transporto maršrutų atnaujinimo galimybių studijos parengimo paslaugų teikimo 2021 m. lapkričio 10 d. sutartis Nr. GIS-185.

⁸⁶ Viešųjų paslaugų teikimo 2020 m. sausio 9 d. sutartis Nr. SŽ-15.

⁸⁷ Informacija iš 2019 metų ir 2020 metų UAB „Busturas“ veiklos ataskaitų.

Siekiant gauti papildomų pajamų, 2021 metais buvo pasiūlyta nauja paslauga – transporto priemonių plovimas juridiniams asmenims⁸⁸, teiktos kitos paslaugos, tokios kaip reklama, vilkiko nuoma ir kt.

Efektyvinant bendrovės valdymą, 2020 metais buvo atlikta organizacinės struktūros pertvarka: padalinių vadovų skaičius sumažintas 58 proc., panaikinta 30,5 neužimtų pareigybių, reorganizuoti padaliniai⁸⁹.

Finansinių rodiklių – grynojo pelno maržos (ne mažiau 2 proc.) ir nuosavo kapitalo grąžos (ne mažiau 3,8 proc.) – reikšmių, numatytų 2020 metams, UAB „Busturas“ nepasiekė. Tai įtakoją šalyje paskelbtas karantinas dėl COVID-19 pandemijos⁹⁰.

⁸⁸ <https://www.busturas.lt>

⁸⁹ Informacija iš 2020 metų UAB „Busturas“ veiklos ataskaitos.

⁹⁰ *Ten pat*, 90.

REKOMENDACIJŲ ĮGYVENDINIMO PLANAS

Eil. Nr.	Rekomendacija	Subjektas, kuriam pateikta rekomendacija	Priemonės rekomendacijai įgyvendinti*	Rekomendacijos įgyvendinimo terminas (data)*
1.	Patikslinti Elektroninio bilieto su nuolaida, skirto Šiaulių miesto gyventojams važiuoti Šiaulių miesto reguliaraus susisiekimo autobusais, įsigijimo ir naudojimo tvarkos aprašą, atsisakant reikalavimo <i>atskirai</i> pateikti duomenis apie išduotų su nuolaida elektroninių bilietų skaičių ir kompensacijos sumą <i>socialinę riziką patiriančių ir nepasiturinčių šeimų vaikams, lankantiems vaikų dienos centrų</i> , pagal vaikų dienos centrų pateiktus sąrašus ir <i>globojamiems vaikams</i> pagal globos centrų pateiktus sąrašus.	Savivaldybės administracija	Patikslinti Elektroninio bilieto su nuolaida, skirto Šiaulių miesto gyventojams važiuoti Šiaulių miesto reguliaraus susisiekimo autobusais, įsigijimo ir naudojimo tvarkos aprašo, 21.1 papunktį ir jį išdėstyti taip: „21.1. elektroninių bilietų skaičių ir kompensacijos sumą atskirai bendrai pagal Aprašo 3.1 ir 3.2 papunkčiuose nurodytas asmenų kategorijas;“	Įgyvendinta po ataskaitos projekto pateikimo. Šiaulių miesto savivaldybės tarybos 2022 m. gegužės 5 d. sprendimas Nr. T-204.
2.	Patikslinti Vežėjo ataskaitų apie parduotus su nuolaida važiavimo vietinio (miesto) reguliaraus susisiekimo autobusais bilietus patikrinimo tvarkos apraše Vežėjo dokumentų, kurių pagrindu sudaroma Ataskaita, sąrašą, atsisakant neaktualių ataskaitų, tokių kaip bilietų pardavimo apskaitos knygos, bilietų pardavimo žiniaraščiai, bilietų kontrolės lapai.	Savivaldybės administracija	Vežėjo ataskaitų apie parduotus su nuolaida važiavimo vietinio (miesto) reguliaraus susisiekimo autobusais bilietus patikrinimo tvarkos aprašo 19 punkte numatyti papildomi dokumentai bus patikslinti, atsisakant neaktualių ataskaitų.	Įgyvendinta po ataskaitos projekto pateikimo. Patikslinta Šiaulių miesto savivaldybės administracijos direktoriaus 2022 m. gegužės 4 d. įsakymu Nr. A-823.
3.	Užtikrinti vidaus kontrolės vykdymą dėl Vežėjo sutartinio įsipareigojimo – Viešųjų paslaugų sutarties (2020 m. sausio 9 d. Nr. SŽ-15) 114 p. laikymosi.	Savivaldybės administracija UAB „Busturas“	Darbuotojas, atsakingas už sutarties koordinavimą, įsipareigoja vykdyti vidaus kontrolę. UAB „Busturas“ įsipareigoja teikti pažymą apie vairuotojų konduktorių, vykdančių sutartį, darbo užmokesčio medianą	Kontrolė bus vykdoma kas 6 mėn. Pažymos savivaldybei bus teikiamos kas mėnesį
4.	Apsvarstyti galimybę grąžinti atsiskaitymą grynaisiais pinigais už transporto priemonėse įsigijamus vienkartinis bilietus	UAB „Busturas“	Nuo 2022 m. gegužės 1 d. perkant bilietus galima atsiskaityti ir grynaisiais pinigais.	Įgyvendinta po ataskaitos projekto pateikimo.
5.	Vadovaujantis Šiaulių miesto savivaldybės vardu sudaromų sutarčių pasirašymo tvarkos aprašo nuostatomis, paskirti su UAB „Busturas“ sudarytų sutarčių kuratorius.	Savivaldybės administracija	Atsižvelgsime naujoms rengiamoms sutartims, o dabartinės sutartys koordinuojamos pagal darbuotojams priskirtas funkcijas (DVS „Avilyš“	

			yra nurodyti atsakingi asmenys už sutarčių koordinavimą). Atliekant dabartinių sutarčių pakeitimus, nurodysime ir kuruojančius asmenis.	
6.	Siekiant užtikrinti apskaitos nuoseklumą ir tęstinumą, Vežėjo apskaitos politikoje aiškiai aprašyti išvestinių sąnaudų paskirstymo koeficientų nustatymo metodiką.	UAB „Busturas“	Šiuo metu taikoma išvestinių sąnaudų paskirstymo koeficientų nustatymo metodika bus aprašyta ir patvirtinta kartu su sekančių koeficientų keitimu	2023 sausio 1 d.
7.	Numatyti priemones, užtikrinančias indeksavimą pagal visas Viešųjų paslaugų teikimo sutarties nuostatas.	Savivaldybės administracija UAB „Busturas“	Viešųjų paslaugų teikimo sutartyje indeksavimo galimybės numatytos. 2022 m. balandžio mėn. su UAB „Busturas“ aptartos / svarstytos indeksavimo taikymo ir pagrindimo priemonės. UAB „Busturas“, kreipdamasis dėl indeksavimo, paaiškins, kodėl imami vieni ar kiti duomenys, pateiks indeksavimo būtinybę pagrindžiančius dokumentus. Darbuotojas, atsakingas už sutarties koordinavimą, atliks pateiktų dokumentų peržiūrą ir patikrinimą bei kontrolę.	
		* – priemonės ir terminus rekomendacijoms įgyvendinti pateikė subjektas (ai).		

Audito apimtis

Audito tikslas – įvertinti Šiaulių miesto savivaldybės biudžeto lėšų, skirtų organizuoti ir vykdyti keleivių vežimą vietinio (miesto) reguliaraus susisiekimo maršrutais, panaudojimo atitiktį teisės aktų ir (ar) kitiems reikalavimams.

Pagrindiniai audito klausimai:

4. ar keleivių vežimas vietinio (miesto) reguliaraus susisiekimo maršrutais vykdomas pagal teisės aktų reikalavimus;
5. ar tinkamai vykdomi sutartiniai įsipareigojimai dėl keleivių vežimo vietinio (miesto) reguliaraus susisiekimo maršrutais;
6. ar nustatytos ir vykdomos kontrolės procedūros mokamo atlygio už keleivių vežimo vietinio (miesto) reguliaraus susisiekimo maršrutais pagrįstumui nustatyti.

Audituojamas subjektas – Šiaulių miesto savivaldybės administracija, Šiaulių miesto savivaldybės valdoma įmonė uždaroji akcinė bendrovė „Busturas“.

Audituojamas laikotarpis – 2021 metai. Atlikdami pokyčių analizę naudojome ir ankstesnių metų duomenis.

Auditas atliktas pagal tarptautinių aukščiausiųjų audito institucijų standartus⁹¹ ir kitų teisės aktų nuostatas.

Audito atlikimo pagrindas – Šiaulių miesto savivaldybės kontrolieriaus 2021 m. rugsėjo 28 d. pavedimas Nr. PA-15.

Audito apribojimai: nevertinome UAB „Busturas“ finansinių ataskaitų teisingumo.

Audito duomenų rinkimo ir vertinimo metodai

Audito ataskaitos skyrius	Duomenų rinkimo ir vertinimo metodai	Tikslas
Šiaulių miesto savivaldybės administracija, vykdydama viešųjų paslaugų administravimą, yra sudariusi sutartis dėl keleivių vežimo paslaugų teikimo ir atlygio už jas mokėjimo	<p><u>Dokumentų peržiūra</u> Nagrinėjome:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Reglamentą (EB) Nr. 1370/2007 dėl geležinkelių ir kelių transporto viešųjų paslaugų ir panaikinanti Tarybos reglamentus (EEB) Nr. 1191/69 ir (EEB) Nr. 1107/70; 2. Vietos savivaldos įstatymą; 3. Kelių transporto kodeksą; 4. Viešojo administravimo įstatymą; 5. Savivaldybės tarybos sprendimus. <p><u>Duomenų analizė</u> Analizavome:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Sutartis dėl keleivių vežimo vietiniais (miesto) maršrutais; - Strateginiame savivaldybės 2021-2023 metų veiklos plane 2021 metais numatytus asignavimus keleivių vežimui pagal priemones. <p><u>Bendravome su:</u> UAB „Busturas“ bei savivaldybės darbuotojais, atsakingais už keleivių vežimo organizavimą ir vykdymą.</p>	Įvertinti, ar savivaldybės sudarytos sutartys dėl keleivių vežimo vietiniais (miesto) susisiekimo maršrutais atitinka aukštesnių teisės aktų reikalavimus. Ar strateginiame savivaldybės veiklos plane numatytos išlaidos šių sutarčių įgyvendinimui.
Išlaidų (negautų pajamų), susijusių su lengvatų taikymu kompensavimas	<p><u>Dokumentų peržiūra</u> Nagrinėjome:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Transporto lengvatų įstatymą; 2. LRV nutarimas dėl LR transporto lengvatų įstatymo įgyvendinimo; 3. Savivaldybės tvarkos aprašus dėl lengvatų keleiviams taikymo ir kompensavimo už jas; 	Nustatyti, ar - savivaldybės administracijos parengtas tvarkos aprašas atitinka LRV nutarimo nuostatas, ar UAB „Busturas“ ataskaitos teikiamos pagal teisės aktų reikalavimus dėl terminų, apimties, duomenų.

⁹¹ 4000-asis TAAIS „Atitikties audito standartas“, prieiga per internetą: https://www.valstybeskontrolė.lt/TVS/Content/INTOSAI_standartai/4000-asis_TAAIS.pdf

	<p>4. Savivaldybės tarybos sprendimus dėl papildomų lengvatų (nenumatytų Vyriausybės) miesto gyventojams nustatymo.</p> <p><u>Duomenų analizė</u> Analizavome: - 2021 metais Vežėjo ataskaitas dėl išlaidų (negautų pajamų) už lengvatinį keleivių vežimą.</p> <p><u>Bendravome su:</u> - UAB „Busturas“ bei savivaldybės darbuotojais, atsakingais už keleivių vežimo organizavimą ir vykdymą.</p>	- savivaldybė nustatė papildomas lengvatas reglamentuojančią tvarką.
Viešųjų paslaugų teikimo sutarties (5 maršrutams) vykdymas	<p><u>Dokumentų peržiūra</u> Nagrinėjome: 1. Viešųjų pirkimų įstatymą; 2. Kainodaros taisyklių nustatymo metodiką; 3. LRV nutarimus dėl minimaliojo darbo užmokesčio; 4. Ekstremaliosios situacijos operacijų vadovo sprendimus; 5. Viešųjų paslaugų teikimo sutartį; 6. Šiaulių miesto administracijos direktoriaus įsakymus dėl ekstremalios situacijos valdymo; 7. UAB „Busturas“ raštus.</p> <p><u>Duomenų analizė</u> Analizavome: - 2021 metais Vežėjo ataskaitas dėl viešųjų paslaugų teikimo; - Statistikos departamento duomenis paslaugų įkainio indeksavimui; - Vežėjo pateiktą informaciją dėl įkainio indeksavimo.</p> <p><u>Bendravome su:</u> UAB „Busturas“ bei savivaldybės darbuotojais, atsakingais už keleivių vežimo organizavimą ir vykdymą</p>	Nustatyti, ar - Viešųjų paslaugų teikimo sutarties nuostatos atitinka Kainodaros taisyklių metodikos reikalavimus; - tinkamai indeksuotas įkainis; - Vežėjas tinkamai vykdo sutartinius įsipareigojimus.
Operatoriaus sąnaudų kompensavimas	<p><u>Dokumentų peržiūra</u> Nagrinėjome: 1. Savivaldybės tarybos sprendimus; 2. Operatoriaus veiklos sutartį; 3. Savivaldybės tvarkos aprašą dėl operatoriaus veiklos. 4. UAB „Busturas“ raštus.</p> <p><u>Duomenų analizė</u> Analizavome: - 2021 metais Vežėjo ataskaitas; - Vežėjo pateiktus duomenis įkainio nustatymui.</p> <p><u>Bendravome su:</u> UAB „Busturas“ bei savivaldybės darbuotojais, atsakingais už keleivių vežimo organizavimą ir vykdymą.</p>	Nustatyti, ar - Operatoriaus veiklos sutartyje nurodyto įkainio nustatymas ir operatoriaus sąnaudų kompensavimas pagrįstas Vežėjo apskaitos ir kitais duomenimis
Keleivinio kelių vietiniais (miesto) susisiekimo maršrutais viešųjų paslaugų teikimas ir nuostolių kompensavimas	<p><u>Dokumentų peržiūra</u> Nagrinėjome: 1. Civilinį kodeksą; 2. Kelių transporto kodeksą; 3. Viešųjų pirkimų įstatymą; 4. Susisiekimo ministro patvirtintą tvarkos aprašą; 5. Savivaldybės tarybos sprendimus; 6. Nuostolių kompensavimo sutartį; 7. Sutartį su Šiaulių rajono savivaldybe dėl dalinio nuostolių padengimo; 8. Savivaldybės tvarkos aprašą dėl nuostolių kompensavimo; 9. Savivaldybės administracijos raštus; 10. UAB „Busturas“ apskaitos politiką; 11. UAB „Busturas“ raštus.</p> <p><u>Duomenų analizė</u> Analizavome: - 2019-2021 metų Vežėjo ataskaitas;</p>	Nustatyti, ar - Vežėjo Apskaitos politika leidžia teisingai priskirti sąnaudas miesto pervežimams; - tinkamai indeksuota bazinė 1 km savikaina; - kompensacija skaičiuojama pagal aprašo nuostatas; - periodiškai peržiūrimi tarifai.

	<p>- Statistikos departamento duomenis paslaugos savikainos indeksavimui;</p> <p>- Vežėjo pateiktus duomenis įkainio nustatymui.</p> <p><u>Bendravome su:</u> UAB „Busturas“ bei savivaldybės darbuotojais, atsakingais už keleivių vežimo organizavimą ir vykdymą.</p>	
<p>Sutarčių dėl keleivių vežimo paslaugų vykdoma kontrolė</p>	<p><u>Dokumentų peržiūra</u> Nagrinėjome:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Savivaldybės vardu sudaromų sutarčių pasirašymo tvarkos aprašus; 2. Savivaldybės skyrių atsakingų darbuotojų pareigybių aprašymus; 3. Sutartis dėl keleivių vežimo vietiniais (miesto) maršrutais; <p><u>Pokalbis</u> Bendravome su: UAB „Busturas“ bei savivaldybės darbuotojais, atsakingais už keleivių vežimo organizavimą ir vykdymą.</p>	<p>Nustatyti, ar</p> <ul style="list-style-type: none"> - paskirti savivaldybės darbuotojai, atsakingi už kontrolės procedūrų atlikimą. <p>Įvertinti, ar</p> <ul style="list-style-type: none"> - kontrolės procedūros vykdomos.
<p>UAB „Busturas“ imasi priemonių siekdamas mažinti patiriamus kaštus, didinti pajamas ir gerinti teikiamų paslaugų kokybę</p>	<p><u>Dokumentų peržiūra</u> Nagrinėjome:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. UAB „Busturas“ strateginį veiklos planą 2019-2021 metams; 2. Savivaldybės lūkesčių raštą UAB „Busturas“; 3. UAB „Busturas“ 2019-2020 m veiklos ataskaitas. <p><u>Bendravome su:</u> UAB „Busturas“ bei savivaldybės darbuotojais, atsakingais už keleivių vežimo organizavimą ir vykdymą.</p>	<p>Nustatyti, ar</p> <ul style="list-style-type: none"> - vežėjas ėmėsi priemonių pajamų didinimui bei sąnaudų mažinimui

2 priedas. Asmenų, kuriems pagal Lietuvos Respublikos transporto lengvatų įstatymą teikiamos važiavimo vietinio (miesto) keleiviniu transportu lengvatos, kategorijos bei lengvatų rūšys

Taikoma nuolaida	Eil. Nr.	Asmenys, turintys teisę įsigyti važiavimo vietinio (miesto) reguliaraus susisiekimo autobusais bilietą su nuolaida
50 proc.	1.	Asmenys, kuriems nustatytas 30–55 procentų darbingumo lygis, arba asmenys, kuriems nustatytas vidutinių specialiųjų poreikių lygis (iki 2005 m. birželio 30 d. pripažinti II grupės invalidais); 5 str. 2 d. 1 p.
	2.	Pasipriešinimo 1940–1990 metų okupacijoms dalyviai – kariai savanoriai, jaunesni kaip 70 metų, ir laisvės kovų dalyviai; 5 str. 2 d. 2 p.
	3.	Nuo 1939–1990 metų okupacijų nukentėję asmenys – politiniai kaliniai ir tremtiniai, buvę getų, koncentracijos ar kitokio tipo prievartinių stovyklų kaliniai, jaunesni kaip 70 metų; 5 str. 2 d. 3 p.
	4.	Lietuvos Respublikos nepriklausomybės gynėjai, nukentėję nuo 1991 m. sausio 11–13 d. ir po to vykdytos SSRS agresijos; 5 str. 2 d. 4 p.
	5.	Asmenys nuo 70 iki 80 metų; 5 str. 2 d. 5 p.
	6.	Vežamiems vaikams (vaikui) iki 7 metų; 5 str. 5 d.
	7.	Vienkartinį važiavimo bilietą – aukštųjų mokyklų studentai, studijuojantys pagal nuolatinę arba dieninę studijų formą, Lietuvos Respublikos, kitų Europos Sąjungos valstybių narių ir Europos ekonominės erdvės valstybių piliečiai bei jų šeimos nariai, studijuojantys Europos Sąjungos valstybių narių ar Europos ekonominės erdvės valstybių aukštosiose mokyklose pagal nuolatinę arba dieninę studijų formą, vaikai nuo 7 iki 8 metų, mokiniai, kurie mokosi mokyklose pagal bendrojo ugdymo programas (išskyrus pilnamečius asmenis, kurie mokosi pagal suaugusiųjų pradinio, pagrindinio, vidurinio ugdymo programas) grupinio mokymosi forma kasdieniu mokymo proceso organizavimo būdu ir pavienio mokymosi forma savarankišku mokymo proceso organizavimo būdu, pagal formaliojo profesinio mokymo programas grupinio mokymosi forma kasdieniu mokymo proceso organizavimo būdu ir pavienio mokymosi forma savarankišku mokymo proceso organizavimo būdu, ir mokyklų, vykdančių specializuoto ugdymo krypties programas, mokiniai; 5 str. 6 d. 2 p.
80 proc.	1.	Asmenys, kuriems nustatytas neįgalumo lygis, arba asmenys, iki 2005 m. liepos 1 d. pripažinti vaikais invalidais, ir juos lydintys asmenys (vienam asmeniui – vienas lydintysis); 5 str. 1 d. 1 p.
	2.	Asmenys, kuriems nustatytas 0–25 procentų darbingumo lygis, asmenys, kuriems nustatytas didelių specialiųjų poreikių lygis, asmenys, iki 2005 m. birželio 30 d. pripažinti I grupės invalidais, ir juos lydintys asmenys (vienam asmeniui – vienas lydintysis); 5 str. 1 d. 2 p.
	3.	Asmenys, kuriems gydyti nuolat reikalinga hemodializė, ir juos lydintys asmenys (vienam asmeniui – vienas lydintysis), taip pat onkologinėmis ligomis sergantys asmenys; 5 str. 1 d. 3 p.
	4.	80 metų ir vyresni asmenys; 5 str. 1 d. 4 p.
	5.	Lietuvos Respublikos nepriklausomybės gynėjai, kuriems nustatytas 30–55 procentų darbingumo lygis arba kuriems nustatytas vidutinių specialiųjų poreikių lygis (iki 2005 m. birželio 30 d. pripažinti II ar III grupės invalidais) dėl 1991 m. sausio 11–13 d. ir po to vykdytos SSRS agresijos; 5 str. 1 d. 5 p.
	6.	Žuvusių Lietuvos Respublikos nepriklausomybės gynėjų šeimos nariai, nukentėję nuo 1991 m. sausio 11–13 d. ir po to vykdytos SSRS agresijos; 5 str. 1 d. 6 p.
	7.	Pasipriešinimo 1940–1990 metų okupacijoms dalyviai – kariai savanoriai, sukakę 70 metų ir vyresni; 5 str. 1 d. 7 p.
	8.	Nuo 1939–1990 metų okupacijų nukentėję asmenys – politiniai kaliniai ir tremtiniai, buvę getų, koncentracijos ar kitokio tipo prievartinių stovyklų kaliniai, sukakę 70 metų ir vyresni; 5 str. 1 d. 8 p.
	9.	Terminuotą vardinį važiavimo bilietą – aukštųjų mokyklų studentai, studijuojantys pagal nuolatinę arba dieninę studijų formą, Lietuvos Respublikos, kitų Europos Sąjungos valstybių narių ir Europos ekonominės erdvės valstybių piliečiai bei jų šeimos nariai, studijuojantys Europos Sąjungos valstybių narių ar Europos ekonominės erdvės valstybių aukštosiose mokyklose pagal nuolatinę arba dieninę studijų formą, vaikai nuo 7 iki 8 metų, mokiniai, kurie mokosi mokyklose pagal bendrojo ugdymo programas (išskyrus pilnamečius asmenis, kurie mokosi pagal suaugusiųjų pradinio, pagrindinio, vidurinio ugdymo programas) grupinio mokymosi forma kasdieniu mokymo proceso organizavimo būdu ir pavienio mokymosi forma savarankišku mokymo proceso organizavimo būdu, pagal formaliojo profesinio mokymo programas grupinio mokymosi forma kasdieniu mokymo proceso organizavimo būdu ir pavienio mokymosi forma savarankišku mokymo proceso organizavimo būdu, ir mokyklų, vykdančių specializuoto ugdymo krypties programas, mokiniai; 5 str. 6 d. 1 p.
100 proc.*	1.	Terminuotą vardinį elektroninį bilietą – socialinę riziką patiriančių ir nepasiturinčių šeimų vaikai, lankantys vaikų dienos centrus, pagal vaikų dienos centrų pateiktus sąrašus.

2.	Terminuotą vardinį elektroninį bilietą – globojamieji vaikai pagal globos centrų pateiktus sąrašus.
3.	Terminuotą vardinį kartinį elektroninį bilietą – asmenys, sukakę 75 ir daugiau metų.
4.	Terminuotą vardinį kartinį elektroninį bilietą – asmenys, sukakę senatvės pensijos amžių, kuriems nustatytas didelių specialiųjų poreikių lygis, ir turintys Šiaulių miesto savivaldybės administracijos Socialinių paslaugų skyriaus iki 2018 m. gruodžio 31 d. išduotą galiojantį neįgaliojo pažymėjimą ar nuo 2019 m. sausio 1 d. Neįgalumo ir darbingumo nustatymo tarnybos prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos teritorinio skyriaus išduotą galiojantį neįgaliojo pažymėjimą, kuriame nurodytas didelių specialiųjų poreikių lygis.
5.	Terminuotą vardinį kartinį elektroninį bilietą – asmenys, sukakę 70 ir daugiau metų, važiuoti tik savaitgalio dienomis.

* Elektroninio bilieto su nuolaida, skirto Šiaulių miesto gyventojams važiuoti Šiaulių miesto reguliaraus susisiekimo autobusais, įsigijimo ir naudojimo tvarkos aprašo 5 p. numato, kad Elektroninį bilietą su 100 procentų nuolaida ir kartinį elektroninį bilietą su 100 procentų nuolaida gali įsigyti tik Šiaulių miesto gyventojai, deklaruojant gyvenamąją vietą Šiaulių mieste. Šiaulių miesto gyventojai, įtraukti į gyvenamosios vietos nedeklaravusių asmenų apskaitą, prilyginami gyventojams, deklaravusiems gyvenamąją vietą Šiaulių mieste.

3 priedas Keleivių vežimo reguliariaisiais vietinio susisiekimo autobusų maršrutais Šiaulių mieste kainų (eurais su PVM)

Eil. Nr.	Pavadinimas	Kelionės kaina eurais su PVM			
		Visa kaina Eur	Vardinis bilietas asmenims, kuriems pagal Lietuvos Respublikos transporto lengvatų įstatymą taikoma nuolaida		Vardinis elektroninis bilietas asmenims, kuriems Savivaldybės tarybos nustatyta tvarka taikoma nuolaida
			50 proc.	80 proc.	
1	2	3	4	5	6
Vienos kelionės autobusu kaina					
1.	Atsiskaitant elektronine laikmena ar mobiliąja programėle*** su galimybe per 30 min. nemokamai persėsti į kitus autobusus	0,60	0,30	0,12	
2.	Perkant bilietą autobuse	1,00	0,50	0,20	
Terminuota neriboto kelionių skaičiaus autobusu kaina atsiskaitant elektronine laikmena					
3.	Vieno kalendorinio mėnesio:				
3.1.	perkant miesto prekybos vietose	28,00	14,00	5,60	
3.2.	perkant internetu	27,50	13,75	5,50	
3.3.	su personalizuota* elektronine laikmena perkant UAB „Busturas“ Autobusų stotyje adresu Tilžės g. 109 ir Šarūno g. 2	28,00			0,00 Eur gyventojams, deklaravusiems gyvenamąją vietą Šiaulių mieste: 1) socialinę riziką patiriančių ir nepasiturinčių šeimų vaikams, lankantiems vaikų dienos centrus, pagal centrų pateiktus sąrašus; 2) globojamiems vaikams
		**			3) asmenims, sukakusiems 75 metų amžiaus**; 4) asmenims, sukakusiems senatvės pensijos amžiaus, kuriems nustatytas didelių specialiųjų poreikių lygis**
4.	Vieno kalendorinio mėnesio tik darbo dienomis:				
4.1.	perkant miesto prekybos vietose	24,50	12,25	4,90	
4.2.	perkant internetu	24,00	12,00	4,80	
5.	Vieno kalendorinio mėnesio tik savaitgalio dienomis				
	su personalizuota* elektronine laikmena perkant UAB „Busturas“ Autobusų stotyje adresu Tilžės g. 109 ir Šarūno g. 2	4,00			0,00 Šiaulių miesto gyventojams, sukakusiems 70 metų amžiaus**
6.	1 dienos	2,50	1,25	0,50	
7.	7 dienų	8,00	4,00	1,60	
8.	14 dienų	15,00	7,50	3,00	
9.	30 dienų:				
9.1.	perkant miesto prekybos vietose	28,00	14,00	5,60	
9.2.	perkant internetu	27,50	13,75	5,50	
10.	Trijų kalendorinių mėnesių	80,00	40,00	16,00	
11.	Šešių kalendorinių mėnesių	150,00	75,00	30,00	

* Personalizuota elektroninė laikmena – elektroninė laikmena, skirta atsiskaityti už važiavimą miesto autobusais, į kurią įkelti asmens duomenys ir nuotrauka (jeigu keleivis neturi dokumento, suteikiančio teisę į lengvatą, – su nuotrauka).

** Terminuotas kartinis bilietas. Vežėjui kompensuojama vadovaujantis Šiaulių miesto savivaldybės tarybos patvirtintu Elektroninio bilieto su nuolaida, skirto Šiaulių miesto gyventojams važiuoti Šiaulių miesto reguliaraus susisiekimo autobusais, įsigijimo ir naudojimo tvarkos aprašu.

*** Nuo 2021 m. birželio 1 d. atsiskaitant mobiliąja programėle ir per kalendorinį mėnesį pažymėjus kelionių už žemiau nurodytas sumas, vienos kelionės (vienkartinis) elektroninis bilietas automatiškai tampa terminuotu kalendoriniu mėnesiniu elektroniniu bilietu:

1) kai pažymima kelionių, nesinaudojant nuolaida, už 27,60 Eur;

2) kai pažymima kelionių, naudojantis 50 proc. nuolaida, už 13,80 Eur;) kai pažymima kelionių, naudojantis 80 proc. nuolaida, už 5,52 Eur.

4 priedas. Nuostolių kompensacijos (be operatoriaus) 2021 metais apskaičiavimo sudedamųjų dalių reikšmės

Mėnuo	Rida be 5 maršrutų, km	Sąnaudos be 5 maršrutų, Eur	Faktinė 1 km savikaina, Eur (2/1)	Patvirtinta bazinė 1 km savikaina, Eur	Paslaugos savikaina, Eur (1*4)	Vežėjo nuostoliai, Eur (2-5-9)	Pajamos gautos iš keleivių, Eur	Lengvatos (be PVM), Eur	Rentabilumas 5 proc., Eur (5*0,05)	Kompensacijos suma, Eur (5-7-8+9)
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Šiaulių miesto										
1	299 006,25	483 811,88	1,618	1,391	415 917,69	67 894,19	155 539,04	56 390,03	20 795,88	224 784,51
2	298 969,07	498 856,24	1,669	1,391	415 865,98	82 990,26	166 007,81	68 567,30	20 793,30	202 084,17
3	358 191,32	523 936,87	1,463	1,391	498 244,13	25 692,74	202 291,56	95 823,60	24 912,21	225 041,17
4	361 716,34	529 929,45	1,465	1,391	503 147,43	26 782,02	210 360,83	108 641,88	25 157,37	209 302,09
5	374 495,05	538 434,71	1,438	1,391	520 922,61	17 512,10	223 907,02	123 061,70	26 046,13	200 000,03
6	364 490,86	530 095,93	1,454	1,391	507 006,79	23 089,14	224 037,94	127 081,94	25 350,34	181 237,25
7	379 106,07	564 280,03	1,488	1,391	527 336,54	36 943,49	209 556,76	110 315,22	26 366,83	233 831,39
8	381 251,53	575 011,01	1,508	1,391	530 320,88	44 690,13	221 249,96	115 740,46	26 516,04	219 846,50
9	373 309,54	573 929,83	1,537	1,506	562 204,17	11 725,66	243 416,39	151 445,75	28 110,21	195 452,24
10	374 981,11	597 941,08	1,595	1,506	564 721,55	33 219,53	245 556,45	160 761,15	28 236,08	186 640,03
11	359 145,74	614 497,67	1,711	1,595	572 837,46	41 660,21	233 600,92	145 406,95	28 641,87	222 471,46
12	375 045,04	624 586,18	1,665	1,595	598 196,84	26 389,34	240 551,36	139 978,28	29 909,84	247 577,04
Viso	4 299 707,92	6 655 310,88			6 216 722,06	127 752,72	2 576 076,04	1 403 214,26	310 836,10	2 548 267,86
Tvarkos aprašo 22 p.		6 527 558,16 €	(5+9)							
		6 527 558,16 €	(7+8+10)							